

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

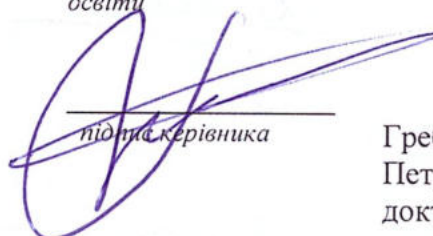
Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин

Здобувача вищої освіти 4 курсу,
ММБ- 21-1 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент митної справи»

підпис здобувача вищої
освіти

Голуб Христини Андріївни

Науковий керівник
науковий ступінь, вчене звання

підпис керівника

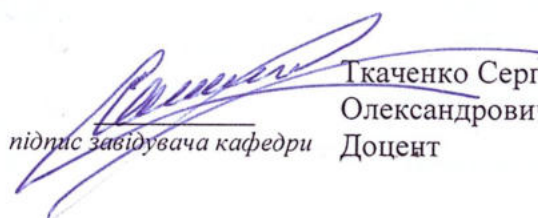
Гребельник Олександр
Петрович, професор,
доктор економічних наук

Гарант освітньої програми
науковий ступінь вчене звання
доцент кафедри митної справи та
товарознавства.

підпис керівника

Держак Наталія
Олександрівна, к.е.н.,
Доцент

Допущено до захисту за рішенням
кафедри митної справи та
товарознавства
протокол від 21.05.2025 № 19

підпис завідувача кафедри

Ткаченко Сергій
Олександрович, к.е.н.,
Доцент

Ірпінь 2025

Реєстрація № 10 04.01.2015
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

10.01.2015 04.01.2015
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат попереднього захисту

(оцінка) (дата) (підпис)

Результат захисту

92 (Відмінно) 10.06.2015
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії:

Решет Личук О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

Решет Григоренко С.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ Григоренко О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ Сергій Н.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 60			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	93		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
93	A	Відмінно	10.08.2021	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

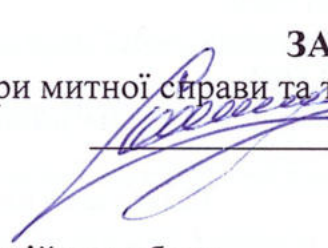
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри митної справи та товарознавства

С.О. Ткаченко

**Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти**

Голуб Христини Андріївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема кваліфікаційної роботи: «Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин».

Затверджена наказом ректора від «21» травня 2025 №19

2.Строк здачі закінченої роботи 04.06.2025

3.Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи – розробка стратегій та рекомендацій для оптимізації процесів надання логістичних послуг у сфері митних відносин, що сприятимуть ефективності обробки вантажів, зменшенню витрат та покращення обслуговування клієнтів.

Об'єктом дослідження являються процеси надання логістичних послуг при переміщенні товарів через митний кордон України.

Предметом дослідження є сфера логістичних послуг України та її взаємодія з митними органами.

4.Перелік графічного матеріалу таблиці, діаграми.

5.Зміст випускової кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом).

Зміст

Вступ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ В СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ.

1.1 Суть і види логістичних послуг.

1.2 Особливості митного регулювання та митного оформлення логістичних операцій в Україні.

1.3 Використання транспортних бірж в логістичній сфері.

РОЗДІЛ 2. Процес надання логістичних послуг та процес взаємодії з митними органами .

2.1 Етапи надання логістичних послуг на ринку України.

2.2 Роль логістичних компаній України на світовому ринку логістичних послуг.

РОЗДІЛ 3.ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАДАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

3.1 Шляхи удосконалення митно-логістичного процесу в Україні.

3.2 Покращення управління логістичними процесами.

3.3 Світовий досвід у сфері логістики та роль митниці в наданні логістичних послуг.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6.Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Факт
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	02.10.2024	
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	21.10.2024	
3	Видача завдання науковим керівником	06.11.2024	
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.02.2025	
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.03.2025	
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.04.2025	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.04.2025	
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.05.2025	
9	Попередній захист роботи	14.05.2025	
10	Отримання відгуку керівника роботи	27.05.2025	
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	30.05.2025	
12	Отримання зовнішньої рецензії	05.06.2025	
13	Захист роботи	10 червня 2025	

7.Дата видачі завдання «06»листопада 2024

8.Керівник кваліфікаційної роботи

9.Гарант освітньо-професійної програми

10.Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

Голуб Х.А.

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(підпис)

Гребельник О.П.

(прізвище, ініціали)

Держак Н.О.

(прізвище, ініціали)

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин

Мета роботи полягає в розробці стратегій та рекомендацій для оптимізації процесів надання логістичних послуг у сфері митних відносин, що сприятимуть ефективності обробки вантажів, зменшенню витрат та покращення обслуговування клієнтів. Об'єктом дослідження являються процеси надання логістичних послуг при переміщенні товарів через митний кордон України.

Предметом дослідження є сфера логістичних послуг України та її взаємодія з митними органами.

Кваліфікаційна робота містить 64 сторінок, 5 таблиць, 16 діаграм, список використаних джерел з 45 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: логістика, митні відносини, логістичні послуги, митне оформлення, зовнішньоекономічна діяльність, цифровізація.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

У дипломній роботі розглянуто особливості організації логістичних послуг у сфері митних відносин, суть та види логістичних послуг, особливості митного регулювання та митного оформлення логістичних операцій в Україні, використання транспортних бірж. Описано етапи надання логістичних послуг на ринку України, роль логістичних компаній України на світовому ринку логістичних послуг. Проаналізовано сучасний стан та основні проблеми, які виникають при взаємодії логістичних операторів із митними органами, шляхи удосконалення митно-логістичних процесу в Україні, покращення управління логістичними процесами, світовий досвід у сфері логістики та роль митниці в наданні логістичних послуг. Особливу увагу приділено правовому регулюванню митно-логістичних процесів, ролі цифровізації та впровадженню сучасних ІТ-рішень у сфері митної логістики. Запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності надання логістичних послуг з урахуванням вимог митного законодавства України та міжнародної практики.

ослуг.
СЛУГ В УКР

их послуг.

нання етапів

м Факт

24

24

24

25

25

25

25

25

25

25

25

я

ник О.П.

е, ініціали)

.О.

е, ініціали)

Хед

(підпис)

ANNOTATION

Organization of logistics services in the field of customs relations

The purpose of the work is to develop strategies and recommendations for optimizing the processes of providing logistics services in the field of customs relations, which will contribute to the efficiency of cargo handling, reduce costs and improve customer service.

The object of the study are the processes of providing logistics services when moving goods across the customs border of Ukraine.

The subject of the study is the sphere of logistics services of Ukraine and its interaction with customs authorities.

Qualifying work contains 65 pages, 5 tables, 16 charts, list of used sources from 45 titles, 3 appendices.

Keywords: logistics, customs relations, logistics services, customs clearance of foreign economic activity, digitalization.

Year of qualification work 2025.

Year of work protection 2025.

The thesis considers the peculiarities of the organization of logistics services in the field of customs relations, the essence and types of logistics services, the peculiarities of customs regulation and customs clearance of logistics operations in Ukraine, the use of transport exchanges.

The stages of providing logistics services in the Ukrainian market, the role of logistics companies in Ukraine in the global market of logistics services are described. The current state and main problems that arise in the interaction of logistics operators with customs authorities, ways to improve the customs - logistics process in Ukraine, improve the management of logistics processes, world experience in the field of logistics and the role of customs in the provision of logistics services are analyzed.

Particular attention is paid to the legal regulation of customs and logistics processes, the role of digitalization and the introduction of modern IT solutions in the field of customs logistics.

Recommendations to improve the efficiency of logistics services, taking into account the requirements of customs legislation of Ukraine and international practice

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота Голуб Христини Андріївни на тему "Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин" є самостійним, ґрунтовним та актуальним дослідженням, що присвячене вивченню ефективності логістичних процесів у контексті взаємодії з митними органами.

Актуальність обраної теми обумовлена зростаючим значенням логістичних послуг в умовах глобалізації торгівлі та необхідністю удосконалення процедур переміщення товарів через митний кордон України. Автор роботи чітко визначив мету — розробка стратегій та рекомендацій щодо оптимізації логістичних процесів у сфері митних відносин, що безпосередньо пов'язана з підвищенням ефективності обробки вантажів, зменшенням витрат і поліпшенням якості обслуговування клієнтів.

У процесі виконання дипломної роботи студентка продемонструвала високий рівень аналітичних здібностей, самостійність у прийнятті рішень, вміння працювати з великою кількістю джерел — як теоретичних, так і статистичних. Робота вирізняється логічною структурою, обґрунтованістю висновків та практичною цінністю запропонованих рекомендацій.

Особливо варто відзначити вдалий підбір об'єкта та предмета дослідження, а також використання реальних статистичних даних та аналізу діяльності логістичних підприємств. Це дозволило студенту зробити глибокі висновки та запропонувати практичні заходи щодо вдосконалення митно-логістичної взаємодії.

Робота повністю відповідає вимогам, що висуваються до дипломних досліджень, є завершеною та актуальною науково-практичною працею.

Вважаю, що дипломна робота заслуговує на оцінку "відмінно".

Керівник кваліфікаційної роботи Гребельник О.П.

Висновок про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти Голуб Христини Андріївни
(прізвище, ініціали)

Може бути допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

(підпис) (дата)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу (проект)

здобувача вищої освіти Державного Податкового університету

Голуб Христини Андріївни

Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин

Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності надання логістичних послуг у сфері митних відносин. Розробка нових стратегій та рекомендацій для оптимізації процесів надання логістичних послуг, що сприятимуть ефективності обробки вантажів, зменшенню витрат та покращення якості обслуговування клієнтів.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи пов'язана з висвітленням основних видів логістичних послуг, які надаються українськими логістичними підприємствами в Україні та їх вихід на світовий ринок. Було досліджено застосування інформаційних технологій в роботі транспортних бірж. Висвітлено етапи надання логістичних послуг в Україні та способи щодо покращення їх якості. Описано проблематику та способи їх вирішення. Наведено способи покращення щодо якості управління процесами. Використано для прикладу світовий досвід у сфері логістики та роль митниці в наданні логістичних послуг.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. У кваліфікаційній роботі дотримана її основна структура, яка охоплює актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, елементи її наукової новизни та практичну значущість. Текстовий матеріал в достатньому обсязі супроводжується таблицями та графіками, що полегшує сприйняття матеріалу та покращує якість роботи.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі. Висновки, зроблені автором, цілком відображають зміст дослідження, є чіткими, логічно послідовними і науково обґрунтованими. Пропозиції, узагальнені в кваліфікаційній роботі, окреслюють першочергові заходи, спрямовані на удосконалення логістичної сфери в Україні.

Наявність недоліків. На нашу думку, в роботі все описано якісно, проте зустрічаються незначні друкарські помилки, але вказаний недолік не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок і оцінка роботи. Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Тема роботи повністю розкрита, мета досягнута, поставлені завдання вирішені. Зміст кваліфікаційної роботи свідчить про високий рівень підготовки здобувача з досліджуваної проблематики. Дослідження є оригінальним, завершеним, відповідає вимогам кваліфікаційних робіт. Робота викладена структуровано, змістовно, відповідає поставленим вимогам і може бути рекомендована з оцінкою «відмінно».

Рецензент:

Директор Департаменту
по роботі з персоналом

Анатолій ТИЩЕНКО

ННІ економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Голуб Христина Андріївна

Курс/група _____ММБ-21-1_____

Тема дипломної роботи:

Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин.

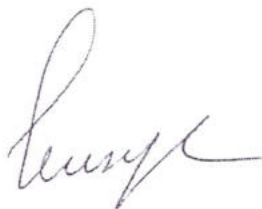
П. І. Б. наукового керівника

Гребельник О.П.

Дата захисту:

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 99,30%
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0,70%, цитат 1,49%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі

М. Іщук

Зміст

Вступ.....	10
-------------------	-----------

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ В СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ.....11

1.1 Суть і види логістичних послуг.....	11
--	-----------

1.2 Особливості митного регулювання та митного оформлення логістичних операцій в Україні.....	19
--	-----------

1.3 Використання транспортних бірж в логістичній сфері.....	22
--	-----------

РОЗДІЛ 2. Процес надання логістичних послуг та процес взаємодії з митними органами 27

2.1 Етапи надання логістичних послуг на ринку України.....	27
---	-----------

2.2 Роль логістичних компаній України на світовому ринку логістичних послуг.....	33
---	-----------

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАДАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ..... 37

3.1 Шляхи удосконалення митно-логістичного процесу в Україні....	37
---	-----------

3.2 Покращення управління логістичними процесами.....	46
--	-----------

3.3 Світовий досвід у сфері логістики та роль митниці в наданні логістичних послуг.....	48
--	-----------

ВИСНОВКИ.....	51
----------------------	-----------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
--	-----------

ДОДАТКИ.....	59
---------------------	-----------

Вступ

У сучасних умовах глобалізації та міжнародної інтеграції великого значення набуває якісна організація логістичних процесів у сфері митних відносин. Зростаючий обсяг зовнішньоекономічної діяльності, ускладнення міжнародних торговельних зв'язків, необхідність дотримання численних митних процедур вимагають комплексного підходу до управління переміщенням товарів через митний кордон. Саме тому логістичні послуги, які включають митно-брокерський супровід, стали невід'ємною частиною сучасної зовнішньоторговельної інфраструктури. Логістичні провайдери, що працюють на ринку України, дедалі частіше беруть на себе функції організації митного оформлення, транспортування, зберігання та дистрибуції товарів. Це дозволяє суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності скоротити витрати, зменшити час проходження митниці та уникнути порушень чинного законодавства. Водночас, у зв'язку з євроінтеграційним курсом України, відбувається поступове оновлення підходів до митного регулювання, що потребує перегляду та адаптації логістичних стратегій підприємств.

Актуальність теми дипломної роботи зумовлена потребою оптимізації логістичних процесів при здійсненні митного контролю, вдосконалення нормативно-правової бази, а також впровадження сучасних інформаційних технологій у митну сферу. Успішна інтеграція логістичних і митних функцій сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських компаній на міжнародному ринку.

Мета дипломної роботи полягає у розробці стратегій та рекомендацій для оптимізації процесів надання логістичних послуг у сфері митних відносин, що сприятимуть ефективності обробки вантажів, зменшенню витрат та покращення обслуговування клієнтів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ В СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ.

1.1 Суть і види логістичних послуг.

Логістичні послуги є невід'ємною складовою сучасної економіки - забезпечуючи ефективний рух товарів, інформації та фінансових ресурсів. Вони включають комплекс заходів, спрямованих на організацію та оптимізацію процесів постачання, зберігання, транспортування та дистрибуції продукції.

Стосовно історичного значення, то логістика має глибокі корені, що сягають часів Римської імперії. Тоді посадовці, які відповідали за розподіл продовольства, отримали назву «логісти» або «логістики». Згодом, завдяки розвитку військової справи, логістика оформилася як наукова дисципліна. Візантійський імператор Леон VI (865—912 рр.) визначав логістику як систему заходів для забезпечення армії зброєю, припасами та необхідними ресурсами, а також для стратегічного планування військових операцій, аналізу місцевості та управління пересуванням військ [15].

Хоча спочатку логістика мала військове спрямування, її основні принципи залишаються актуальними і в сучасних умовах. Лише у XX столітті, зокрема під час Другої світової війни, логістичні підходи почали активно застосовувати в економіці. США, СРСР та інші держави розробили методи управління матеріальними потоками, що лягли в основу досліджень операцій та оптимізації постачання. В результаті удосконалених логістичних рішень вдалося налагодити безперебійне забезпечення військових сил.

Засновником наукового підходу до логістики вважається французький військовий теоретик XIX століття Антуан-Анрі Жоміні, який трактував логістику як «мистецтво управління рухом військ». Він наголошував, що логістика охоплює не лише перевезення, а й стратегічне планування, організацію постачання, визначення місць дислокації та облаштування інфраструктури. Логістичні принципи використовував і Наполеон для ефективного забезпечення своїх військ [4].

У сучасному розумінні логістика сформувалася у 1970-х роках, коли енергетична криза змусила підприємства переглянути підходи до організації постачання та управління ресурсами. У країнах Західної Європи спостерігалася тенденція до зниження частки виробництва у загальному циклі створення товару: лише 2 % часу витрачалося безпосередньо на виробництво, тоді як

транспортування та складські операції займали значну частину часу та ресурсів. Оптимізація цих процесів стала основним завданням логістики.

Сьогодні існує безліч трактувань логістики. Одні дослідники визначають її як науку, що сприяє ефективній кооперації між підприємствами, інші — як систему управління матеріальними потоками у межах виробництва. У Франції логістику розглядають як комплекс заходів для забезпечення поставок продукції в потрібний час і місце з мінімальними витратами. У Німеччині вчений Клаус Пфоль описує логістику як процес управління постачанням, переміщенням і зберіганням матеріальних ресурсів відповідно до потреб споживачів [7].

Через багатогранність логістики її концепції продовжують розвиватися, а базова термінологія ще остаточно не усталена. Однак її ключова мета залишається незмінною – це раціоналізація та ефективне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками для підвищення ефективності бізнесу та економіки загалом.

Щодо видів вдосконалення логістики, то їх виділяють три етапи, а саме:

- Перший (1960-ті р.).

Відзначався інтеграцією складського господарства та транспорту, що забезпечило їх узгоджену взаємодію. На цьому етапі складські та транспортні процеси почали працювати за єдиним графіком і технологією, спрямованою на досягнення загального економічного результату.

- Другий (початок 1980-х р.).

До взаємодії транспорту та складів приєдналося виробниче планування, що дало змогу підвищити якість обслуговування клієнтів за рахунок своєчасного виконання замовлень, а також оптимізувати використання обладнання.

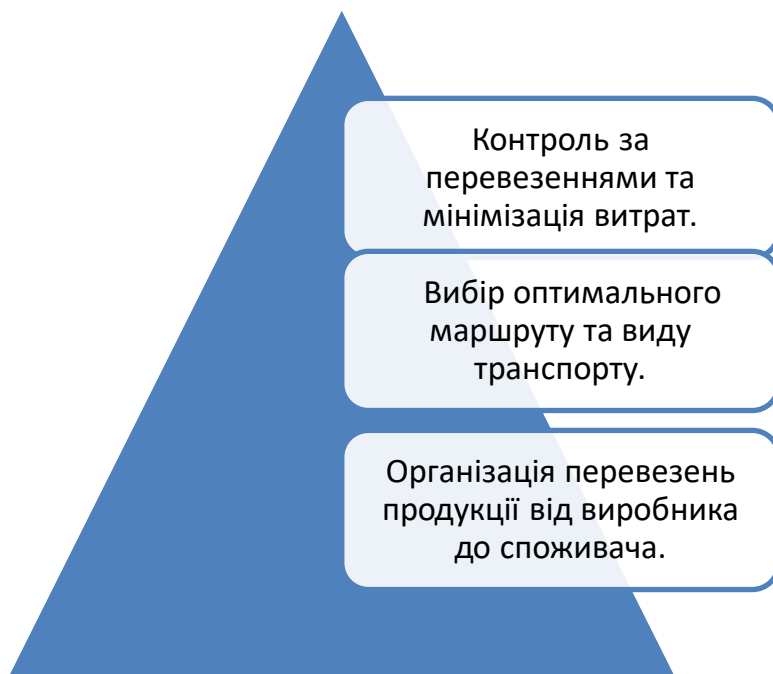
- Третій (середина 1980-х р. і далі).

Відзначався інтеграцією всіх елементів матеріального потоку. Впровадження сучасних комунікаційних технологій дозволило ефективно відстежувати рух продукції на всіх етапах – від постачальника сировини до кінцевого споживача. У 1980-1990-х роках основна увага приділялася розробці рішень для підвищення ефективності компаній, збільшення їхньої частки ринку та забезпечення конкурентних переваг. Також було вдосконалено систему регулювання і контролю матеріальних та інформаційних потоків [8].

Серед основних функцій логістики виділяють:

1. Транспортна.

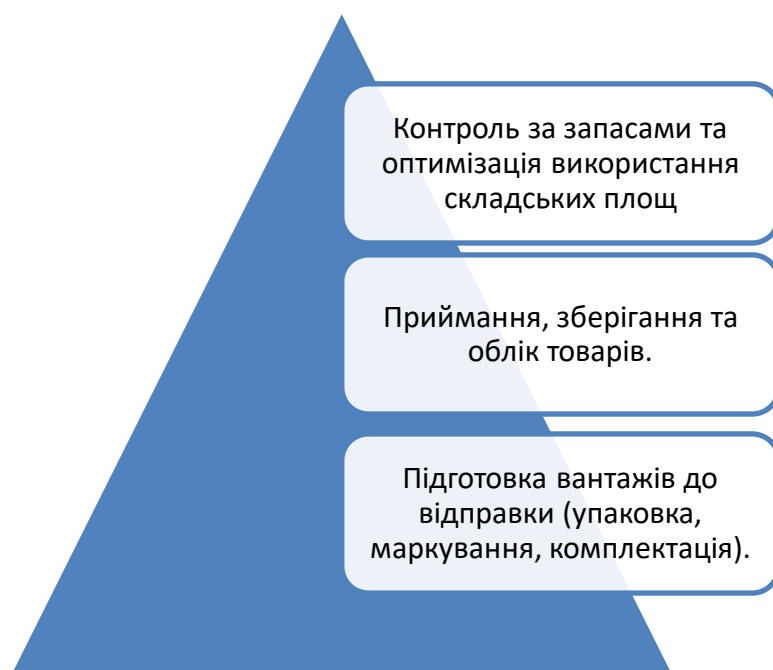
Діаграма 1.1

Джерело: створено автором на основі [9].

2. Складська функція.

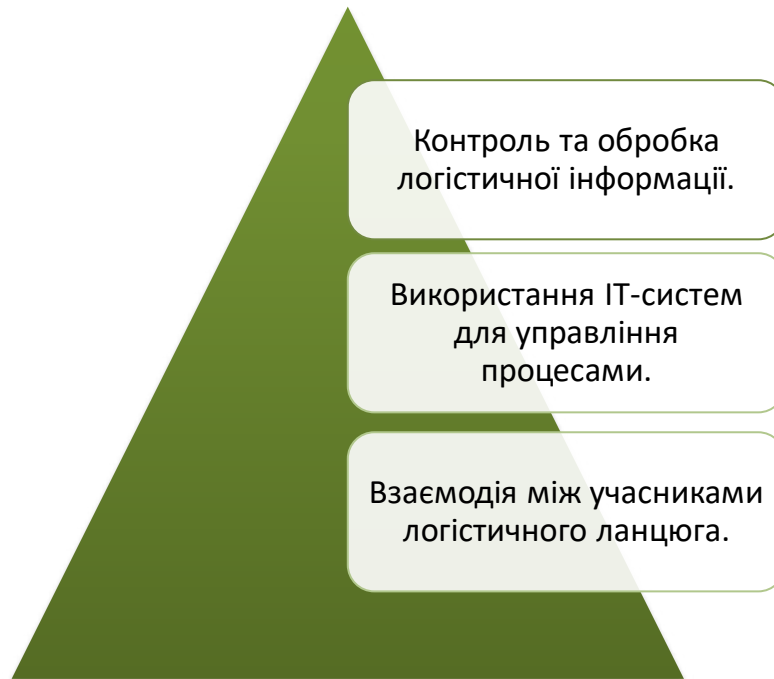
Діаграма 1.2

Джерело: створено автором на основі [9].

3. Інформаційна функція.

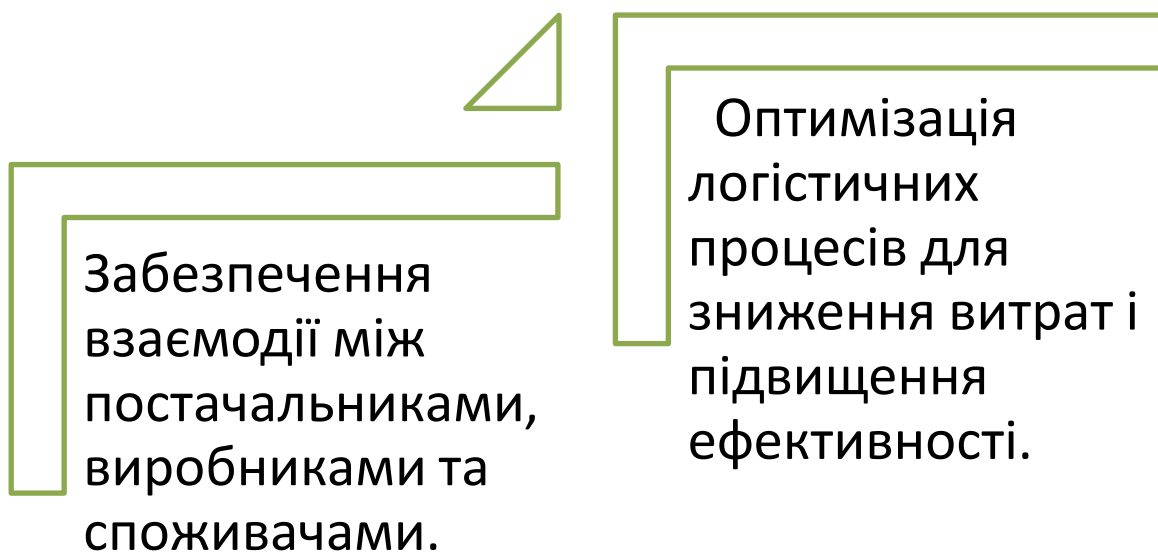
Діаграма 1.3

Джерело: створено автором на основі [9].

4. Координаційна функція.

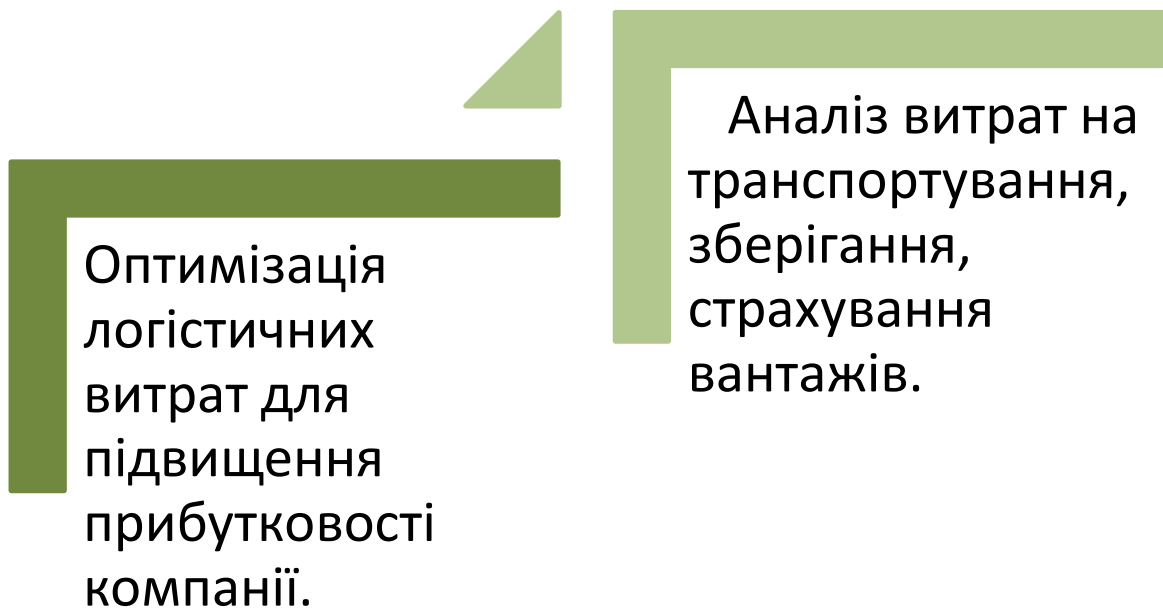
Діаграма 1.4

Джерело: створено автором на основі [9].

5. Фінансова функція.

Діаграма 1.5

Джерело: створено автором на основі [9].

В Україні логістичні послуги надають як великі міжнародні компанії, так і локальні оператори, що забезпечують різні рівні сервісу.

Серед основних послуг, які надаються логістичними компаніями є транспортні логістичні послуги – це комплекс заходів, пов’язаних з організацією та управлінням перевезеннями вантажів із мінімальними витратами, у встановлені терміни та з оптимальним використанням ресурсів. Вони є важливою складовою логістичного ланцюга та охоплюють різні етапи транспортування товарів. [10].

Діаграма 1.6

Основні елементи організації транспортних логістичних послуг

Джерело: створено автором.

Транспортна логістика охоплює внутрішні та міжнародні перевезення автомобільним, залізничним, авіаційним та морським транспортом. Основні оператори ринку: «Нова Пошта», «Делівері», «Укрзалізниця», DHL, Meest Express та інші.

Серед послуг складської логістики визначають управління товарними запасами підприємства, їхній облік і розумний розподіл.

Вибір оптимального маршруту є важливою складовою для логістики, цей навик допомагає зменшити фінансові витрати на доставку вантажу.

Відбір найкращого способу доставки допомагає сформувати оптимальний маршрут різним видом транспорту.

Правильний розрахунок вартості доставки є необхідною частиною для збереження репутації компанії.

Узгодження графіків відправки та прибуття повинно бути без фізичних затримок та бути вчасними згідно документів.

Діаграма 1.7

Функції складської логістики

Джерело: створено автором.

Складування товарів дозволяє компенсувати розрив між виробництвом і споживанням, забезпечуючи стабільний робочий процес. Крім того, сезонні товари потребують зберігання до моменту їхньої реалізації, що робить склади важливим елементом логістичної інфраструктури. Завдяки транспортуванню товар надходить на склад, а потім відправляється до кінцевого пункту призначення, тому організація перевезень є невід'ємною частиною логістики. Унітизація вантажів - це об'єднання кількох замовлень в одну партію, що допомагає зменшити логістичні витрати для клієнтів, які замовляють нестандартні обсяги продукції. Надання додаткових послуг. Сюди входять фасування, завантаження, розпакування, перевірка справності техніки, збірка та підготовка товарів до продажу [30].

Чим краще організована складська логістика, тим нижчі витрати на зберігання, транспортування та підготовку товару до реалізації. Оптимізований складський процес вигідний для всіх учасників ринку: виробників, посередників і кінцевих споживачів. Саме тому провідні компанії ретельно планують управління складськими ресурсами, підвищуючи ефективність логістичних процесів.

Складські послуги включають оренду та управління складськими приміщеннями, комплектацію замовлень, управління запасами. Популярні склади класу А, В, С розташовані у Київській, Одеській, Львівській областях.

Митно-брокерські послуги — це професійна підтримка для компаній, що здійснюють міжнародну торгівлю. Вони виконують роль посередників між

підприємствами та державними митними органами, які регулюють переміщення товарів через кордон. Митні брокери — це кваліфіковані фахівці, які забезпечують дотримання усіх митних вимог та сприяють оперативному оформленню вантажів. Завдяки їхній участі товари проходять митницю швидко та безперешкодно. Серед провідних операторів варто відзначити компанії «Євротермінал», «КТС Логістик» та «DHL Express».

Дистрибуція — це багатокomпонентна логістична послуга, яка охоплює весь процес переміщення товару від виробника до кінцевого споживача через одну або декілька ланок посередництва. До її складу входять доставка, зберігання на складах, а також маркетингові заходи, спрямовані на популяризацію продукції та стимулювання попиту [16].

Діаграма 1.8

Основні завдання дистриб'ютора

Джерело: створено автором.

1.2 Особливості митного регулювання та митного оформлення логістичних операцій в Україні.

Митна логістика – це міждисциплінарний науковий напрям, спрямований на вдосконалення процесів переміщення товарних потоків через митний кордон України, а також оптимізацію митного контролю та оформлення. Вона виникає в умовах розвитку глобальних логістичних мереж, що забезпечують зовнішньоекономічний обіг.

Основні завдання митної логістики:

1. Визначення умов поставки товарів.
2. Вибір відповідного митного режиму.
3. Гарантування безпечної та своєчасної доставки продукції.
4. Спрощення та оптимізація процесів митного оформлення.
5. Удосконалення митного контролю.
6. Проведення процедури митного очищення товарів.
7. Ефективне управління та розміщення вантажних митних комплексів.
8. Використання аутсорсингових технологій у митній сфері.
9. Підбір надійних посередників для митного оформлення.
10. Організація інформаційної підтримки митної діяльності [13].

Митне регулювання тісно пов'язане із застосуванням процедур митного контролю щодо товарів, транспортних засобів та осіб, які перетинають митний кордон. Основу контролю становить перевірка супровідних документів, що необхідні для здійснення митних операцій. Важливою складовою цього процесу є логістичні ланцюги — системи, в яких учасники послідовно постачають продукцію один одному, поки товар не дійде до кінцевого споживача. До ланцюга входять виробники, постачальники, споживачі та посередники. Залежно від географічного охоплення ланцюги поділяються на національні та глобальні. У межах національних ланцюгів усі процеси відбуваються всередині країни, без перетину митного кордону. Натомість глобальні мережі охоплюють кілька країн, де товари можуть неодноразово проходити митний контроль. Таким чином, митне регулювання відіграє ключову роль у забезпеченні безперебійного функціонування як національних,

так і глобальних ланцюгів поставок, сприяючи ефективному переміщенню товарів через кордони [19].

ЄС приділяє велику увагу удосконаленню управління ризиками, проте все ще існують проблеми з інформаційним забезпеченням, ресурсами та координацією між країнами. Їхнє вирішення зробить митне управління більш адаптивним та конкурентоспроможним. Одним із ключових принципів функціонування глобальних логістичних систем є забезпечення безпеки через оцінку ризиків. Підхід до управління ризиками в митних операціях було вперше закріплено в Кіотській конвенції [39].

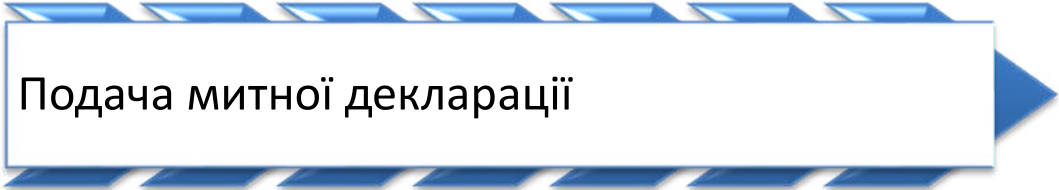
Ефективна логістика потребує тісної взаємодії митних органів з бізнесом, зокрема через впровадження програм авторизованих економічних операторів, модернізацію правових норм та узгодження підходів до управління мережами поставок. Ключовими напрямками міжнародного співробітництва є взаємне визнання статусу АЕО, обмін митними даними та стандартизація інформаційної взаємодії. Це сприяє як зміцненню митного адміністрування, так і зниженню витрат для бізнесу та держави. Інтеграція міжнародних стандартів до національної практики дозволяє трансформувати митні органи у сучасні цифрові служби. Це важливо в умовах зростання обсягів торгівлі та глобалізації, де митні органи повинні одночасно сприяти торгівлі та гарантувати національну безпеку.

Митне оформлення в Україні є ключовим етапом у логістичних операціях, що забезпечує легальне переміщення товарів через митний кордон. Цей процес включає виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів та транспортних засобів комерційного призначення.

Діаграма 1.9

Етапи митного оформлення

Підготовка документів

Подача митної декларації

Митний контроль

Сплата митних платежів

Випуск товарів

Джерело: створено автором на основі.

Підготовка документів включає в себе: контракт, інвойс, пакувальний лист, транспортні документи, за потреби сертифікати відповідності, походження та відповідності. Далі відбувається оформлення митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа (ЄАД) або в електронній формі. Перевірка документів та фізичний огляд товарів. Після сплати митних платежів і завершення всіх процедур, товари допускаються до вільного обігу або переміщення згідно з обраним митним режимом.

Митне оформлення є невід'ємною частиною логістичного ланцюга, особливо в міжнародних перевезеннях. Ефективне митне оформлення сприяє:

- Скороченню часу доставки .
- Зниженню логістичних витрат.
- Забезпеченню безперебійного функціонування ланцюгів постачання.
- Підвищенню конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку.

У контексті глобалізації та зростання обсягів міжнародної торгівлі роль митних органів стає ще більш значущою. Основними їхніми завданнями є мінімізація ризиків у міжнародних ланцюгах поставок і підвищення їхньої ефективності. Водночас державні служби повинні комплексно підходити до регулювання логістичних процесів, забезпечуючи розвиток міжнародної

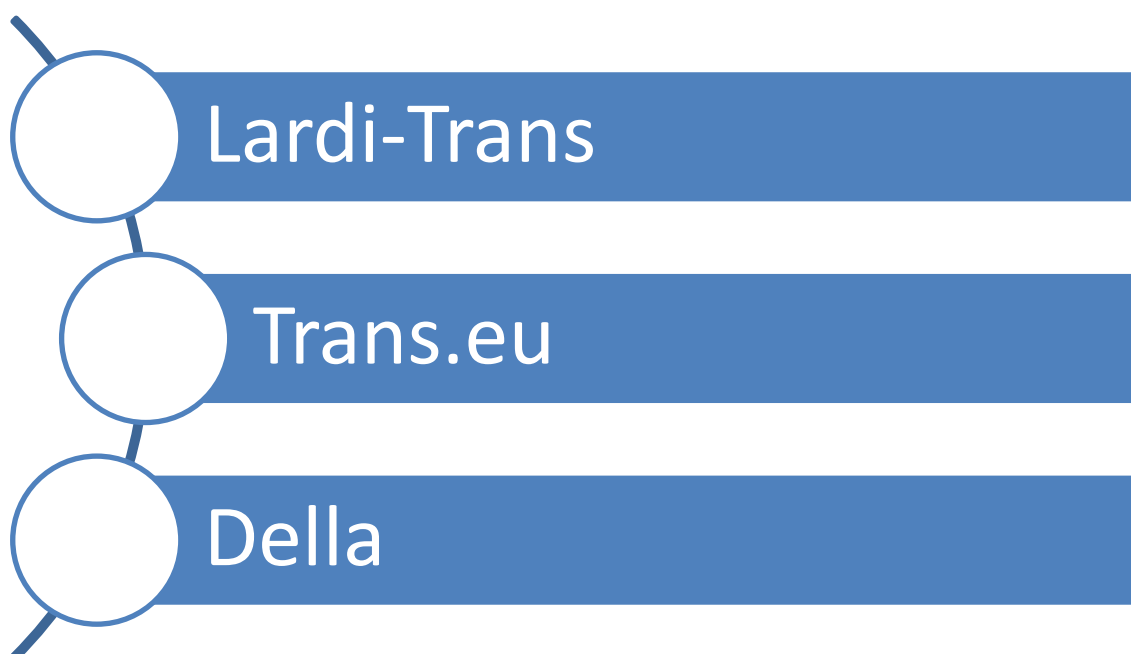
торгівлі та водночас запобігаючи переміщенню товарів, що становлять загрозу національній безпеці.

1.3 Використання транспортних бірж в логістичній сфері.

Логістичні біржі відіграють важливу роль у сфері транспортної логістики, забезпечуючи взаємодію між перевізниками, експедиторами та вантажовласниками. Вони дозволяють оптимізувати процес пошуку вантажів і транспорту, що сприяє підвищенню ефективності логістичних операцій.

Діаграма 1.10

Найпоширеніші транспортні біржі на ринку логістики в Україні:

Джерело: створено автором.

Lardi-Trans – є однією з найвідоміших логістичних платформ у країнах Східної Європи, зокрема в Україні. Вона пропонує широкий спектр послуг для перевізників, експедиторів і вантажовласників. Серед основних характеристик можна виділити: простий інтерфейс сайту, велика база вантажів та перевізників, доступність безкоштовних та преміальних функцій, наявність інструментів за допомогою яких можна аналізувати ринок, можливість залишати відгуки та перевіряти репутацію контрагентів [22].

Trans.eu – європейська логістична біржа, що працює на міжнародному рівні. Її основними перевагами є: висока безпека та контроль за угодами між учасниками, інтеграція з ERP-системами, підтримка електронного

документообігу, верифікація користувачів і рейтингова система, розширені функції аналітики й автоматизації логістичних процесів, мобільний додаток для зручного доступу до біржі [23].

Della – це логістична біржа, орієнтована на ринок СНД. Вона пропонує гнучкі умови використання та широкий вибір вантажів, також безкоштовний доступ до бази вантажів та транспорту, проста комунікація між замовниками та перевізниками, оновлення інформації в режимі реального часу, можливість фільтрувати вантажі за різними параметрами [24].

Можемо зробити висновок, що дані логістичні біржі пропонують користувачам різноманітні можливості для оптимізації перевезень, забезпечуючи високу популярність серед її користувачів, якісний рівень безпеки на міжнародному рівні та гнучкістю і простотою використання. Часто компанії паралельно використовують введення інформаційних технологій в підприємстві, а саме: автоматизацію процесів; аналітичні системи та великі дані; технології ШІ та машинного навчання; блокчейн; роботизацію; мобільні рішення та системи обслуговування [28].

Використання цифрових технологій дозволяє суттєво трансформувати логістичну галузь завдяки новим можливостям щодо зменшення кількості помилок, прискорюючи обробку інформації. Інтеграція сучасних платформ і систем дозволить сформувати єдину інформаційну систему, що забезпечить узгодженість процесів планування, моніторингу вантажоперевезень і покращення комунікації між усіма учасниками ланцюга постачання.

Аналітика великих даних відіграє вирішальну роль у трансформації логістичних процесів. Завдяки передовим аналітичним технологіям компанії отримують можливість точно прогнозувати попит, приймати стратегічно виважені управлінські рішення, підвищувати ефективність логістичних операцій і швидко адаптуватися до змін у ринковому середовищі. Інструменти Big Data дозволяють ретельно оцінювати продуктивність маршрутів, оптимізувати управління запасами та точно планувати терміни постачання.

ІоТ відкриває нові можливості для збору й обробки даних у реальному часі. Завдяки використанню сенсорів та підключених пристроїв можна безперервно відстежувати переміщення вантажів, контролювати умови їх зберігання та підвищувати рівень безпеки перевезень. Крім того, технології інтернет речей сприяють автоматизованому збору даних щодо споживання пального та інших ресурсів, що дозволяє зменшити експлуатаційні витрати й знизити екологічне навантаження.

Впровадження штучного інтелекту та технологій машинного навчання дає змогу автоматизувати процеси прийняття рішень, прогнозування попиту, оптимізації маршрутів і управління запасами. Це сприяє зниженню витрат і підвищенню загальної ефективності логістичних операцій.

Блокчейн-технології відіграють важливу роль у забезпеченні прозорості та довіри в логістичних процесах. Вони дозволяють зберігати незмінні записи про всі операції в ланцюгу постачання, що знижує ризик підробки документів і підвищує рівень довіри між учасниками ринку.

Роботизація та автоматизовані системи значно прискорюють виконання рутинних операцій, таких як сортування, навантаження і розвантаження вантажів. Це дозволяє мінімізувати людський фактор, підвищити точність виконання завдань і ефективніше використовувати ресурси.

Таким чином, інтеграція цифрових технологій у сферу логістики істотно підвищує ефективність операційної діяльності, сприяє зменшенню витрат та покращує рівень клієнтського сервісу. Використання інноваційних рішень дозволяє компаніям зберігати конкурентні переваги, оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та впевнено розвиватися відповідно до принципів сталого розвитку.

Діаграма 1.11

Шляхи покращення управління ланцюгами постачань

Джерело: створено автором.

Сучасні системи управління транспортними потоками забезпечують ефективну координацію вхідних та вихідних вантажоперевезень. Основним їхнім завданням є своєчасне здійснення доставки та інформування всіх учасників логістичного процесу про щоденні операції, що гарантує стабільне функціонування транспортної інфраструктури.

Важливим інструментом оптимізації логістичних процесів виступають програмні рішення для управління складськими ресурсами. Вони дають змогу автоматизувати рутинні операції, що значно скорочує витрати часу та ресурсів. Впровадження таких систем забезпечує більш ефективне управління товарними запасами, що, своєю чергою, позитивно впливає на швидкість отримання результатів як компанією, так і її клієнтами.

Застосування хмарних технологій у логістичних рішеннях забезпечує надійне зберігання інформації з можливістю швидкого доступу до неї з будь-якого пристрою. Це сприяє підвищенню гнучкості та масштабованості бізнес-процесів, що дозволяє компаніям зберігати конкурентоспроможність в умовах динамічного ринку.

Використання клієнтських порталів значно полегшує оновлення інформації та надає клієнтам зручний доступ до послуг і замовлень. Це підвищує рівень обслуговування, дозволяючи споживачам оперативно контролювати свої відправлення та ефективно спілкуватись з своїми працівниками.

Програмне забезпечення для управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) є важливим інструментом для зберігання, аналізу та використання даних про споживачів. Це сприяє покращенню якості взаємодії з клієнтами та формуванню довготривалих партнерських відносин.

Онлайн-платформи для навчання персоналу сприяють оперативному засвоєнню нових технологій і логістичних процесів. Завдяки таким системам компанії можуть ефективно проводити підготовку співробітників, що позитивно впливає на продуктивність та якість виконання професійних обов'язків.

Технології відстеження транспорту в режимі реального часу значно вдосконалили процеси управління логістикою. Можливість постійного контролю за переміщенням вантажів забезпечує компаніям стратегічні переваги, а клієнтам — впевненість у дотриманні строків доставки.

Інтеграція сучасних цифрових технологій у логістичні процеси сприяє підвищенню продуктивності компанії та відповідності її діяльності очікуванням клієнтів. Автоматизація операцій створює умови для більш ефективної взаємодії між працівниками та споживачами, зміцнюючи довіру до компанії [17].

Логістика відіграє важливу роль у розвитку міжнародної торгівлі та ефективному функціонуванні економіки України. Вона сприяє оптимізації процесів переміщення товарів через кордон, знижує витрати на перевезення та підвищує швидкість оформлення вантажів. У сучасних умовах ефективне митно-логістичне управління стає ключовим чинником конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

Одним із головних напрямків розвитку логістики зараз - впровадження інформаційних технологій. Автоматизація процесів, цифрове оформлення вантажів та використання електронного документообігу дозволяють значно скоротити час проходження митних процедур.

Воєнний стан в Україні суттєво позначився на транспортній і логістичній галузях, що спричинило значні обмеження в експортних можливостях держави. Авіасполучення було повністю припинене, а частина інфраструктури аеропортів і залізничних шляхів зазнала руйнувань. Також були атаковані складські комплекси та офіси логістичних компаній, що змусило багато підприємств або припинити свою діяльність, або терміново перемістити бізнес. Крім того, значні матеріальні втрати спричинили розкрадання обладнання та техніки окупаційними військами.

До початку вторгнення основними каналами міжнародної торгівлі залишалися морські та залізничні перевезення, що давало змогу Україні експортувати продукцію в різні країни світу. Однак після 24 лютого 2022 року блокада портів Чорного моря серйозно вплинула на товарообіг. Якщо в січні 2022 року 80% експорту здійснювалося морським транспортом, то вже у квітні цей показник скоротився до 13%. Водночас значно зросла частка перевезень залізничним і автомобільним транспортом, а основні товаропотоки змістилися у напрямку країн ЄС.

РОЗДІЛ 2. Процес надання логістичних послуг та процес взаємодії з митними органами .

2.1 Етапи надання логістичних послуг на ринку України.

Логістика й транспорт є стратегічно важливими галузями, які забезпечують функціонування ключових секторів економіки, впливають на загальний розвиток країни та зміцнення конкурентоспроможності національного виробника. Вони сприяють виходу української продукції на зовнішні ринки та формуванню експортного потенціалу. У сучасних умовах значення логістики зросло внаслідок війни, адже критично важливим стало своєчасне постачання гуманітарної допомоги, техніки й товарів з країн Європи. Цей сектор відіграє вагомую роль у формуванні ВВП, створенні робочих місць, а також у розвитку міської та сільської інфраструктури. Світовий ринок логістичних послуг демонструє динамічні зміни та впроваджує нові підходи, адаптуючись до сучасних умов.

Інтеграційні процеси України з Європейським Союзом стимулюють активний розвиток усіх сфер економіки, зокрема інфраструктурної та транспортної. Завдяки вигідному географічному положенню, країна має потенціал стати логістичним хабом між Європою та Азією, перебуваючи на перетині важливих трансконтинентальних маршрутів. Темпи розвитку транспортної системи мають відповідати економічному зростанню держави.

Таблиця 2.1

Етапи надання логістичних послуг на ринку України

№	Назва етапу	Характеристика етапу
1.	Планування логістики	На цьому етапі визначаються потреби клієнта, розробляється оптимальний маршрут доставки, обирається вид транспорту та розраховується вартість послуг.
2.	Організація транспортування	Включає підготовку необхідних документів, координацію з перевізниками та забезпечення відповідності вантажу вимогам перевезення.
3.	Складська логістика	Передбачає приймання, зберігання та підготовку вантажу до відправлення. Склади можуть бути обладнані системами управління запасами для

		оптимізації процесів.
4.	Митне оформлення	У разі міжнародних перевезень здійснюється підготовка та подача митної декларації, сплата митних платежів та проходження контролю.
5.	Доставка вантажу	Реалізація фізичного переміщення вантажу до пункту призначення з урахуванням термінів та умов доставки.
6.	Зворотній зв'язок на аналіз	Після завершення доставки збирається інформація про якість наданих послуг, аналізуються можливі затримки чи проблеми для подальшого вдосконалення процесів.

Джерело: створено автором.

Діаграма 2.2

Статистика вантажообігу морських перевезень через порти Дунайського регіону за останні роки

Джерело: створено автором на основі: [1].

Згідно діаграми можемо зробити висновок, що починаючи з 2021 року кількість обсягу морських перевезень зростає, а саме в 2021 - 4,9 млн.тонн, а в 2022 – 14,6 млн.тонн, що є значним зростом, а в 2023 році – 29,8 млн.тонн.

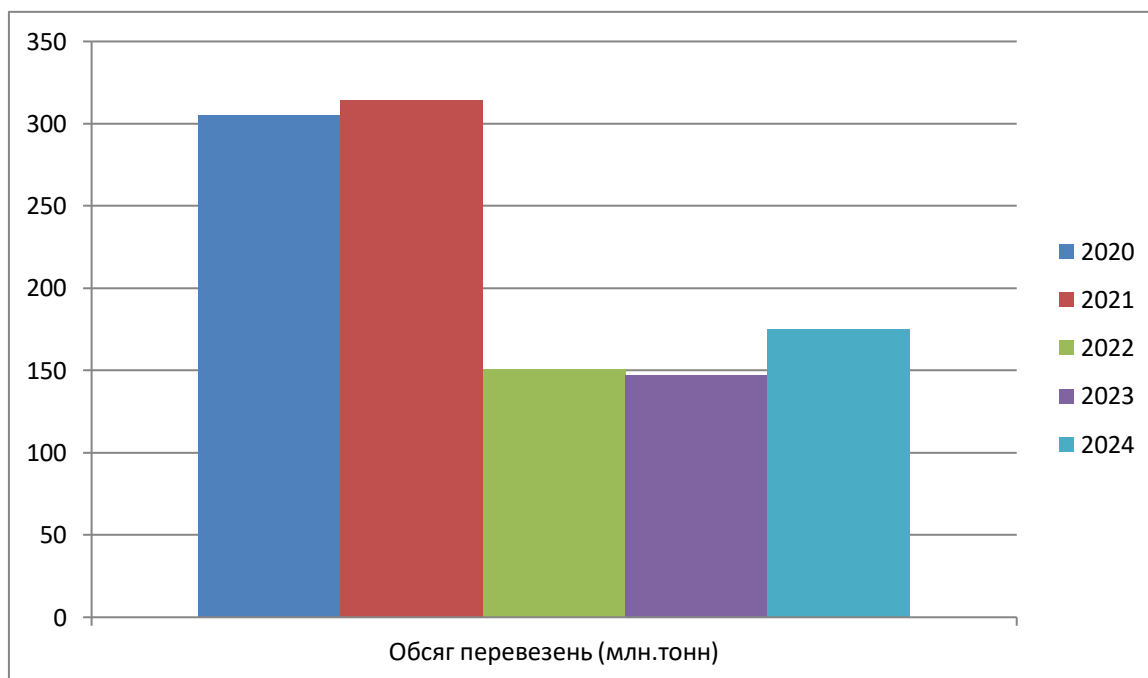
У 2024 році «Укрзалізниця» перевершила заплановані обсяги перевезень, хоча початково компанія прогнозувала транспортування лише 152 млн тонн вантажів.

Особливо показовим є аналіз змін у структурі вантажоперевезень за номенклатурою. Зокрема, частка руди зросла з 19% у 2023 році до 25% у 2024-му, тоді як зерно збільшило свою присутність у структурі перевезень із 21% до 22,7%. Найбільш динамічне зростання зафіксовано у сегменті рудних вантажів — їх обсяг збільшився на 58% у річному вимірі. Також спостерігається зростання контейнерних перевезень — на 28%, досягнувши 258 тисяч TEU. Водночас найбільше скорочення відбулося у перевезеннях вугілля — мінус 11%, попри його значну частку у загальному обсязі.

Що стосується експортної структури, то перевезення зерна та руди розподілилися майже порівну — на рівні 40% і 39% відповідно.

Діаграма 2.3

Динаміка залізничних перевезень за останні 5 років

Джерело: створено автором на основі: [2].

Залізничний транспорт України посідає провідне місце в національній транспортній системі, забезпечуючи близько 82% вантажних і 36% пасажирських перевезень серед усіх видів транспорту. Водночас ключовим викликом на шляху інтеграції в європейську залізничну мережу є різниця в ширині колії: в Україні вона становить 1520 мм, тоді як у країнах ЄС (зокрема, Польщі, Словаччині, Угорщині та Румунії) використовується стандарт 1435 мм. Це призводить до необхідності застосування складних процедур зміни

рухомого складу та локомотивів на кордоні, що значно ускладнює та уповільнює перевезення.

До останнього часу українські залізниці здебільшого задовольняли потреби економіки та населення у перевезеннях завдяки інфраструктурному резерву, створеному ще за радянських часів шляхом централізованого бюджетного фінансування. Однак на сьогодні більшість технічних ресурсів уже вичерпано, що ставить під загрозу подальшу здатність галузі обслуговувати зростаючі логістичні потреби країни. Пропускна спроможність багатьох напрямків досягла критичного рівня.

Для подолання інфраструктурних обмежень і підвищення ефективності роботи залізничної мережі необхідно:

- будувати високошвидкісні залізничні лінії;
- розвантажувати перевантажені ділянки шляхом переорієнтації потоків на альтернативні маршрути;
- збільшувати вагу поїздів, зокрема за рахунок підвищення дозволеного навантаження на вісь;
- впроваджувати електронну централізацію для покращення автоматизації руху; використовувати цифрові технології для автоматизованого проєктування та будівництва нових залізничних ліній.

Діаграма 2.4

Структура залізничних перевезень за видами вантажів у січні-травні 2024 року (млн тонн) по товарних позиціях

Джерело: створено автором на основі: [2].

На даній таблиці продемонстровано залізничні перевезення по видам вантажів, а саме: залізнична та марганцева руди займають 26 % усіх перевезень залізничними шляхами, зернові вантажі – 25%, кам'яне вугілля – 15 %, мінбуд-матеріали – 14 % та інші матеріали (включаючи пасажирів) – 20 %.

Важливу роль в етапах надання логістичних послуг в Україні відіграє КЗЕП.

В додатку А наведено класифікацію цих послуг по транспортним перевезенням.

Таблиця 2.5

Окремі показники спеціальної статистики переміщення товарів та ТЗ через митний кордон України за останні 5 років

ТЗ (млн.од.)	Країна	2020	2021	2022	2023	2024
	Польща	2,9	3,77	4,4	4,6	4,3
	Словаччина	0,58	0,76	0,9	0,9	0,8
	Угорщина	0,99	1,0	1,0	1	0,9
	Румунія	0,61	0,8	1,3	1,6	1,5
	Молдова	0,9	1,1	1,4	1,4	1,4
Товари (млн.од.)	Польща	19,2	2,5	30,2	35,5	32,8
	Словаччина	12,2	15,6	15	15,1	13,3
	Угорщина	5,2	5,1	6,09	5,8	4,5
	Румунія	4,3	4,7	9,0	10,5	9,2
	Молдова	6	7,3	7,5	5,8	4,3

Джерело: створено автором на основі [21].

Можемо зробити висновок, що Польща має зростання по кількості перетину кордону транспортом з 2,9 до піку 4,6 у 2023, потім зниження до 4,3, найбільший обсяг перетинів серед усіх країн, відчутне зростання після 2020 року. Різкий стрибок по товарообігу: з 19,2 до 35,5 у 2023. Словаччина характерна поступовим зростанням з 0,58 до 0,9 млн. од. ТЗ у 2022–2023, зниження у 2024. Угорщина характерна відносною стабільністю. Румунія має сильне зростання з 0,61 до 1,6 млн. од. ТЗ(2023), далі незначне зниження. Молдова характерна стабільністю серед кількістю транспорту та спад по товарообігу.

Таблиця 2.6

Кількість оформлених ЄАД та інших декларацій за останні 5 років

Вид документа (тис.шт)	2020	2021	2022	2023	2024
ЄАД (не електронні)	4 457	5 159	3 533	3 518	3 758
ЄАД (електронні)	4 209	5 000	3 450	3 503	3 744
МД-1	439	492	253	212	209
МД-15	250	325	230	176	57,3
МД-16	158	207	774	497	60

Джерело: створено автором на основі [21].

Дані на таблиці свідчать про те що не електронних та електронних ЄАД було оформлено менше за 2022 -2024, ніж у 2020 -2021, що може свідчити про спад, причиною якого можуть бути воєнні дії на території України.

МД-1 та МД-15 також мають негативну динаміку та значно зменшили свою кількість за останні 3 роки. Щодо МД-16, то їх найбільша кількість була у 2022 році, у 2024 зменшилась більше ніж у 100 раз.

ЄАД (не електронні):

Зростання у 2021 з 4 457 тис. до 5 159 тис. (+15.7%).

Падіння у 2022: до 3 533 тис. (–31.5% від 2021).

ЄАД (електронні):

Зростання у 2021: з 4 209 тис. до 5 000 тис. (+18.8%).

Падіння у 2022: до 3 450 тис. (–31%).

МД-1:

Піковий рік — 2021: 492 тис.

Поступове зменшення: до 209 тис. у 2024 (–57.5% за 3 роки).

МД-15:

Різке падіння: з 325 тис. (2021) до 57,3 тис. (2024) (–82.3%).

МД-16:

Ріст у 2022 (774 тис.) та різке падіння до 60 тис. у 2024 (–92.3%).

2.2 Роль логістичних компаній України на світовому ринку логістичних послуг.

Після початку повномасштабної війни логістичні компанії в Україні зазнали серйозних труднощів. Збройний конфлікт докорінно змінив логістичну систему країни. Так, до війни приблизно 80% логістичних потужностей були зосереджені в Київській області, однак зі зростанням загроз більшість компаній перемістили свої активи та товари на захід України. Ускладнилася й сама процедура перевезень — велика кількість блокпостів, перевірок та обмеження на пересування під час комендантської години створювали суттєві перешкоди для транспортної логістики. Попри складний 2023 рік, український ринок контрактної логістики зберіг провідних учасників. Найбільші логістичні провайдери, незважаючи на труднощі, продовжували обслуговувати клієнтів, підтримуючи безперервність бізнес-процесів. Згідно з оновленими у жовтні 2023 року даними Державної служби статистики, за перше півріччя 2023 року промислове виробництво в Україні скоротилося на 2,9%, а в цілому за рік — на 31,9%. Ці показники свідчать про поступове відновлення промисловості, що своєю чергою позитивно впливає на логістичний сектор.

Таблиця 2.7

Українські лідери на ринку логістичних послуг світу

№	Назва компанії	Дохід в рік (млрд.грн.)
1.	«Нова Пошта»	2,0
2.	FM Logistic	1,09
3.	Kuehne+Nagel	0,93
4.	Ekol Logistics	0,84
5.	Raben Ukraine	0,6
6.	Business Group Logistics	0,5
7.	DSV	0,45
8.	ZAMMLER	0,35
9.	Quehenberger Logistics	0,32
10.	DHL Ukraine	0,31

Джерело: створено автором на основі: [26].

1. «Нова Пошта».

Найбільший оператор експрес-доставки в Україні — компанія «Нова Пошта» — активно розвиває напрямом 3PL-послуг, зокрема у сфері палетної логістики. Цей сегмент було запущено у першій половині 2022 року, коли компанія відкрила низку логістичних хабів у ключових регіонах країни: Києві, Дніпрі, Львові, Вінниці та Кропивницькому. За перші шість місяців після запуску нових потужностей компанія успішно опрацювала понад 110 мільйонів відправлень.

До переліку основних логістичних рішень «Нової Пошти» входять: зберігання вантажів на складах, перевезення у форматі LTL (часткове завантаження), міжнародна доставка, експедирування, обробка вантажів, що підпадають під класифікацію ADR (небезпечні), митно-брокерські послуги та страхування.

Серед ключових переваг компанії — цілодобова клієнтська підтримка, висока швидкість обслуговування, гнучке формування вантажів під потреби клієнтів, прозора система контролю та звітності, інтеграція з корпоративними ІТ-системами, зручний тарифний калькулятор та програма лояльності для постійних клієнтів.

2. FM Logistics.

Заснована у Франції в 1967 році, компанія FM Logistics стала піонером у спільному обслуговування кількох клієнтів із використанням єдиної інфраструктури. Компанія має понад 28 тисяч працівників, 4 млн м² складських площ, 3+ тисячі одиниць транспорту. Розподіл послуг за напрямками: складська логістика – 54%; перевезення – 36%; копакінг і комплектування – 13%. FM

Logistics працює в таких галузях: FMCG, ритейл, промисловість, косметика та фармацевтика. Український офіс діє з 1996 року і має представництва в Києві, Львові, Дніпрі, Білій Церкві. Дохід за 2022 рік – 1,81 млрд грн.

3.Kuehne + Nagel.

Швейцарсько-німецький логістичний гігант, заснований у 1890 році, активно працює в Україні з 1992 року. Компанія представлена в понад 100 країнах світу. Основні послуги: вантажоперевезення авіаційним, морським та автомобільним транспортом; митне оформлення; контрактна логістика. Українські офіси розміщено в Києві, Львові, Одесі, Чопі. Площа складів в Україні — 10 000 м². Дохід за 2022 рік — 932,8 млн грн.

4.Ekol Logistics.

Турецька компанія, заснована в 1990 році, має представництва в 11 країнах. Працює в таких галузях: автомобілебудування, FMCG, eCommerce, фармацевтика, електроніка, хімічна промисловість. Ключові послуги: транспортні перевезення різними видами транспорту; складські послуги; портові операції; ЗЕД та митне оформлення; логістика виставок і проектів. Українське представництво відкрито у 2012 році. Дохід у 2022 році — 851,5 млн грн.

5.Raben Ukraine.

Нідерландська компанія, заснована у 1913 році. Присутня в Україні з 2003 року. Спеціалізується на логістиці харчових товарів та продукції, що вимагає температурного режиму (Fresh Logistics). Сервіси: транспортна та контрактна логістика; холодна логістика; 4PL; митні термінали. Працює у 8 регіонах України. Дохід у 2022 році — 602,2 млн грн.

6. Business Group Logistics.

Українська компанія, заснована у 1994 році, обслуговує лідерів ринку — Novus, METRO, Vodafone, Goodwine, МХП. Сфери діяльності: FMCG, аграрна промисловість; складські та транспортні послуги; fresh/frozen логістика; додаткові логістичні послуги. Склади в Києві, Дніпрі, Кривому Розі. Дохід за 2022 рік — 602,2 млн грн.

7.DSV.

Данський бренд, що вийшов на український ринок у 2013 році. Компанія представлена в 80 країнах світу й має понад 75 000 працівників. Серед послуг:

перевезення повітряним, морським, наземним транспортом; логістика проєктів та негабаритних вантажів; складські рішення; дистрибуція та митне оформлення. Офіси — у Києві, Львові, Одесі. Дохід — 455,5 млн грн.

8. ZAMMLER.

Український логістичний бренд, заснований у 2007 році. Діє також у Польщі, Китаї, Казахстані. Послуги: транспортна логістика; фулфілмент; авіа-, морські, залізничні перевезення; контрактна логістика; митне оформлення. Центральний офіс — у Києві. Дохід за 2022 рік — 356,9 млн грн.

9. Quehenberger Logistics — австрійська компанія, яка надає комплексні логістичні послуги та була заснована у 1983 році. На сьогодні вона здійснює операційну діяльність у 15 країнах, володіє автопарком із 236 транспортних засобів і керує складськими площами загальною площею 715 200 квадратних метрів.

10. DHL.

Німецька компанія з глобальною присутністю у 220 країнах. В Україні — з 2006 року. Основна спеціалізація — експрес-доставлення, але також надає послуги вантажоперевезень та складування. Сфери діяльності: мультимодальні перевезення; митні послуги; експрес та складська логістика. Дохід українського офісу в 2022 році — 307,9 млн грн.

Аналіз логістичних компаній, що працюють в Україні, свідчить про високу адаптивність галузі до умов воєнного часу та економічних викликів. Незважаючи на масштабні загрози, пов'язані з повномасштабним вторгненням, логістичні провайдери не лише зберегли свою присутність на ринку, а й продовжили розширення інфраструктури, впровадження інновацій та розвиток нових напрямків.

Компанії як українського, так і міжнародного походження демонструють різні підходи до ведення логістичної діяльності, однак всі вони орієнтуються на:

- швидке реагування на запити клієнтів;
- впровадження цифрових рішень;
- географічну диверсифікацію складів і транспортних маршрутів;
- розвиток нових послуг (наприклад, фулфілмент, холодна логістика, виставкові перевезення).

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАДАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.

3.1 Шляхи удосконалення митно-логістичного процесу в Україні.

Митно-логістичний процес в Україні є складним багатокомпонентним механізмом, що охоплює сукупність логістичних операцій з переміщення товарів через митний кордон держави, а також процедур митного оформлення, контролю, декларування та оподаткування. У сучасних умовах ефективне функціонування митно-логістичної системи є ключовим чинником інтеграції національної економіки в глобальні ланцюги постачання, підвищення експортного потенціалу, а також забезпечення належного рівня державної безпеки.

Однак, незважаючи на певні позитивні зрушення у сфері цифровізації, дерегуляції та гармонізації митних процедур відповідно до міжнародних стандартів, вітчизняна митно-логістична система залишається обтяженою низкою системних проблем, які суттєво гальмують її розвиток і негативно впливають на конкурентоспроможність українського бізнесу.

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну призвело до серйозних деструктивних змін у транспортно-логістичній сфері. В перші місяці війни експортні можливості держави практично зупинилися. Авіасполучення було повністю припинене, значна частина інфраструктури аеропортів та залізниць зазнала руйнувань. Системні обстріли призвели до знищення

складських приміщень, логістичних центрів та офісів підприємств, що змусило частину бізнесу тимчасово призупинити діяльність або здійснити релокацію на безпечніші території [29].

До початку воєнних дій основними каналами міжнародного транспортування в Україні були морський і залізничний транспорт. Морські порти, зокрема в Чорному морі, забезпечували до 80% експортних операцій. Однак вже у квітні 2022 року частка морського транспорту в загальному обсязі експорту зменшилася до 13%, через блокаду портів російськими військами [25]. Основне навантаження на себе перебрали залізничні та автомобільні перевезення, що спричинило їхнє перевантаження.

Паралельно значно зросли обсяги поставок до країн Європейського Союзу, що також спричинило нові виклики. Українським компаніям довелося перейти до моделі роботи з мінімальними запасами, аби уникнути фінансових втрат та ризиків знищення складів у разі обстрілів. До війни понад 70% професійних складських приміщень були сконцентровані у Київській області. Через активні бойові дії значна частина логістичних потужностей перемістилась у західні регіони країни, де таких об'єктів не вистачало. Згодом частина складів у центральних областях відновила роботу.

Також ускладнилися закупівлі товарів та сировини. Причиною цього стали обмеження постачальників, порушення морської інфраструктури та підвищене навантаження на залізничну мережу. Внутрішні логістичні операції зазнали затримок через блокпости, обмеження пересування в умовах комендантської години, а також через необхідність планування альтернативних маршрутів з огляду на ризики атак.

У відповідь на блокаду південних портів транспортні потоки були переорієнтовані на західні кордони. Важливою подією стало часткове відновлення роботи порту в Одесі в межах «зернової ініціативи» та активізація Дунайських портів, що дало змогу зменшити навантаження на автомобільні та залізничні шляхи [3].

Проте зберігається низка системних проблем. Передусім — це обмежена пропускна спроможність українського автотранспорту, його технічна зношеність, а також низька ефективність інфраструктури на західному кордоні. Європейська логістична система також виявилась неготовою до різкого зростання обсягів перевезень з України. Пропускна здатність залишається критично низькою, а несумісність залізничної колії (ширина 1520 мм в Україні

та 1435 мм в ЄС) потребує зміни вагонів, що уповільнює логістичні процеси[14].

Іншою серйозною проблемою є нестача спеціалізованої техніки та обладнання для обробки вантажів, а також дефіцит зерновозів, контейнерів і вантажних вагонів. Існує також брак складів та контейнерних терміналів, особливо на прикордонних переходах. Не менш критичною є ситуація з пошкодженням національної транспортної інфраструктури. Через ракетні та дроніві удари зруйновано тисячі кілометрів доріг, сотні мостів, залізничні вокзали, депо, станції, порти.

Узагальнивши всі проблемні місця в логістиці, можна виділити їх в діаграмі.

Діаграма 3.1

Проблеми в логістичній сфері в Україні на даний момент

Джерело: створено автором на основі: [5].

Руйнування інфраструктури є однією з найбільших проблем, які впливають на логістичний бізнес на сьогодні, тому що ускладнює доставку вантажів, збільшує час транспортування, підвищує ризики для водіїв та операторів. Блокування морських портів, особливо в Чорному морі, серйозно вдарило по аграрному експорту.

Мобілізація в Україні та міграція населення зменшила кількість професійних водіїв, що впливає на роботу кампаній. Як альтернатива, будуть навчати жінок-водіїв керувати великогабаритним транспортом.

Наразі велика частини торгівлі перемістилась на західні кордони (Польща, Угорщина, Румунія, Словаччина). Внаслідок утворюються великі черги, затримки в оформленні, нестача інфраструктури для обробки потоку транспорту. До прикладу черги на Ягодині можуть сягати кількох днів простою.

Пальне, ремонт, запчастини, страхування — все суттєво подорожчало. У підсумку дорожчає продукція для кінцевого споживача, падає конкурентоспроможність експорту. Наприклад вартість перевезення зерна до західного кордону зросла в рази у порівнянні з довоєнними роками.

Велика частина територій на сході є окупованими та частково замінованими, що робить логістичні процеси там неможливими для здійснення.

Інші країни світу також стикаються з викликами в логістиці, наведе детальніші дані в таблиці.

Таблиця 3.2

Проблеми в логістиці в інших країнах світу

Польща	Румунія	Сербія	Молдова	Болгарія
Залежність від імпорту енергоносіїв	Нестабільність ринку	Дефіцит водіїв	Енергетична криза в Придністров'ї	Недостатній розвиток логістичної інфраструктури
Міграційна політика та дефіцит робочої сили	Проблеми в логістичній інфраструктурі	Проблеми з електронними локаторами	Значне падіння експорту	Залежність від російських енергоносіїв
Кіберзагрози				Бюрократія

Джерело: створено автором на основі: [33,37,38,40 -44].

У 2025 році Польща планує скоротити імпорт зрідженого нафтового газу (LPG) з Росії на 80% відповідно до санкційної політики, що вимагає пошуку нових постачальників і може позначитися на енергетичній безпеці країни [41]. Одночасно з цим уряд Дональда Туска посилив міграційну політику, обмеживши видачу віз та умови для іноземних студентів, що ускладнило ситуацію в таких галузях, як будівництво та транспорт, які залежать від

іноземної робочої сили [33]. Західні спецслужби також висловлюють занепокоєння щодо можливих диверсійних дій російських спецслужб, зокрема спроб доставки вибухових пристроїв через вантажні авіап перевезення, що вказує на посилення гібридних загроз у сфері логістики.

Румунія, яка раніше мала труднощі з логістичною інфраструктурою, наразі активно зміцнює свої позиції як регіональний логістичний центр завдяки масштабним інвестиціям та швидкому розвитку[42]. У 2024 році було збудовано близько 400 000 кв. м нових логістичних площ, що свідчить про зростання зацікавленості інвесторів. Важливою подією стало і повноцінне приєднання Румунії до Шенгенської зони з 1 січня 2025 року, що значно полегшує перетин кордонів та сприяє розвитку логістики [43].

Молдова зазнала проблем в енергопостачанні після припинення транзитної угоди з Україною, що особливо відчутно для Придністров'я[37]. Влада країни планує завершити техніко-економічне обґрунтування створення першого мультимодального логістичного комплексу, який має стати частиною глобальної транспортної мережі. Разом із тим, з 2022 року спостерігається скорочення експорту на \$570 мільйонів через втрату транзитної ролі щодо України та зменшення обсягів торгівлі з країнами СНД [38].

Болгарія значною мірою залежить від російських енергоносіїв, що робить її вразливою до геополітичних ризиків. Незважаючи на стратегічне розташування, країна стикається з проблемами розвитку інфраструктури, що гальмує її становлення як логістичного центру. До цього додаються складнощі у сфері ведення бізнесу через високий рівень корупції та забюрократизованість процесів.

У Сербії спостерігається дефіцит близько 20 000 професійних водіїв, що негативно впливає на галузь автоперевезень та може призвести до зростання логістичних витрат [44]. Впровадження електронних систем відстеження на транспорті спричинило затримки на митницях і збільшення часу транзиту до двох діб [40]. Водночас, країна отримала \$65 мільйонів від Світового банку на модернізацію залізничної інфраструктури для покращення її ефективності та безпеки [44].

Україна перебуває в найгіршому становищі через військові дії, що завдали значної шкоди транспортній інфраструктурі. Польща стикається з викликами у сфері енергетики та нестачею робочої сили. Румунія демонструє позитивну динаміку логістичного розвитку та євроінтеграції. Болгарія зіштовхується з інфраструктурними проблемами, Молдова — з енергетичними та

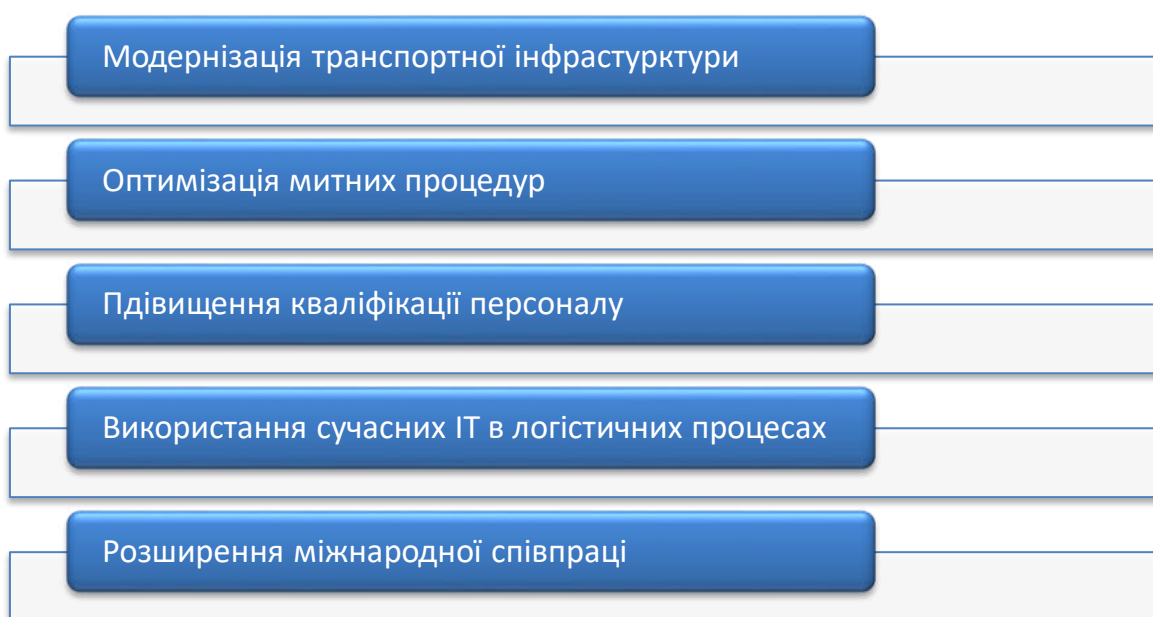
торговельними втратами, а Сербія — з нестачею водіїв і ускладненнями на митниці.

Проблеми з якими наразі стикається галузь логістики - потребують комплексного підходу для їх подолання.

Серед основних рішень можна виділити:

Діаграма 3.3

Рішення для подолання логістичних проблем

Джерело: створено автором на основі [11].

1. Модернізація транспортної інфраструктури:

- Залучення іноземних інвестицій в реконструкцію доріг, мостів і залізниць – за участі держави та міжнародних організацій .
- Розвиток мультимодальних логістичних хабів, які інтегрують автомобільні, залізничні, морські та авіаційні транспортні потоки, є ключовим напрямом модернізації транспортної інфраструктури. Такий хаб функціонує як повноцінний логістичний кластер, до складу якого входять виробничі площі для обробки продукції, ремонтні бази для вантажного транспорту, митні термінали, пакувальні цехи, стоянкові майданчики та офісна інфраструктура.
- Цифровий моніторинг інфраструктури передбачає використання сучасних технологій — таких як датчики та безпілотні літальні апарати

— для регулярного контролю технічного стану транспортних шляхів та об'єктів. Водночас моніторинг ІТ-інфраструктури є невід'ємним елементом управління в умовах цифрової економіки. Його завдання — забезпечити безперебійну роботу мереж, серверів, баз даних, програмного забезпечення та систем кібербезпеки. Постійний контроль дозволяє оперативно виявляти збої, запобігати відмовам і гарантувати стабільну продуктивність та якісний сервіс.

2. Оптимізація митних процедур:

- Впровадження мінімізація ручної роботи в е-декларуванні та впровадження в роботу систем з ШІ.
- Придбання нових сканерів для вантажів, задля покращення роботи.
- Стимулювання бізнесу для отримання статусу АЕО, що зменшить кількість черг на кордоні в майбутньому.

3. Підвищення кваліфікації персоналу:

Запровадження дуальної освіти. Дуальна освіта — це форма підготовки фахівців, яка поєднує теоретичне навчання в закладах освіти з практичною підготовкою на підприємствах. Задля цього необхідно буде укласти тристоронні угоди між ВНЗ, студентом і логістичною компанією, розробляти індивідуальні плани навчання для студентів, де 50 % часу можна буде присвятити практиці, також з боку держави можна буде стимулювати цей процес державними грантами та високими стипендіями для даного виду студентів.

Серед привілеїв даного виду навчання є те що студенти будуть отримувати одразу необхідний досвід роботи, а бізнес підготовлених працівників для своїх потреб.

Прикладом є Німеччина — лідер у впровадженні дуальної освіти, де 60% випускників технічних спеціальностей отримують практичну підготовку на підприємствах.

Професійні курси та онлайн-платформи. Використання сучасних онлайн – ресурсів дозволить покращувати рівень знань уже працюючим співробітникам для самостійного чи корпоративного навчання.

Основні платформи для використання:

Prometheus, EdEra — є україномовні курси з менеджменту, управління ланцюгами постачання, ІТ у логістиці.

Coursera, Udemy — міжнародні платформи з курсами з логістики, SCM, Lean-менеджменту (часто англійською).

LinkedIn Learning — навчання з використанням реальних кейсів.

Впровадження обов'язкових програм онлайн-навчання для співробітників логістичних компаній, дозволить не тільки покращувати рівень знань, а й після проходження курсу враховувати сертифікати, які видаються після завершення для кар'єрного зростання.

4. Співпраця з міжнародними освітніми структурами (FIATA, IRU Academy)

Існують міжнародні організації, які пропонують сертифіковані програми для логістів і перевізників.

- FIATA (Міжнародна федерація експедиторських асоціацій) – міжнародна організація, яка об'єднує експедиторські асоціації 150 країн світу та близько 40 000 підприємств різних форм власності, на яких нараховується близько 10 млн. робітників.
- IRU Academy (Міжнародна спілка автомобільного транспорту).

Тут можна забезпечити водіїв курсами з безпеки перевезень. Для підприємств, які займаються логістичними перевезеннями можна організувати переклад та адаптацію програм в Україні, надати фінансову підтримку з боку держави для участі в програмах.

5. Створення корпоративних шкіл при логістичних компаніях та застосування ІТ.

Компанії створюють власні освітні підрозділи для навчання нових та існуючих працівників. Серед навчальних напрямів можна запровадити: управління складом, транспортом, ланцюгами постачання.

Системи, які можна застосувати задля покращення логістичних процесів:

WMS (Warehouse Management System) — система управління складом.

Функції: оптимізація розміщення товарів, облік товарів на складі в реальному часі, контроль за переміщенням і комплектацією замовлень, автоматизація інвентаризацій.

Переваги: зменшення людських помилок, підвищення швидкості відвантажень, зменшення втрат і крадіжок, краща аналітика залишків [45].

Приклад: WMS-системи від SAP, 1C:Підприємство, Solvo.WMS.

TMS (Transport Management System) — система управління транспортом.

Функції: планування маршрутів доставки, моніторинг транспорту в реальному часі (GPS), розрахунок витрат і часу доставки, контроль виконання рейсів і документообігу.

Переваги: оптимізація маршрутів — економія пального і часу, підвищення точності доставки, контроль за вантажем і водієм, аналітика перевезень і звітність [20].

Приклад: TMS від SAP, Oracle, LogistOffice, Trans.eu.

ERP (Enterprise Resource Planning) — система управління підприємством.

Функції: інтеграція логістики з фінансами, закупівлями, продажами, планування ресурсів (людей, техніки, товарів), повний контроль над усім бізнес-процесом, управління контрактами, цінами, постачальниками.

Переваги: єдина база даних для всіх підрозділів, прозорість логістичних і фінансових потоків, автоматизація документообігу, підвищення продуктивності всієї компанії [31].

Приклад: SAP ERP, Microsoft Dynamics 365, BAS ERP (1C), NetSuite.

Серед основних проблем, які гальмують ефективний розвиток митно-логістичних процесів в Україні можна виділити: недосконалість транспортної інфраструктури, нестачу кваліфікованого персоналу, а також обмежену інтеграцію у міжнародні логістичні ланцюги. Виклики свідчать про необхідність комплексного підходу до модернізації митно-логістичної системи. Серед можливих шляхів вирішення цих проблем є: оновлення транспортної інфраструктури, цифровізацію митних процесів, впровадження сучасних ІТ-рішень (WMS, TMS, ERP), розвиток професійної освіти та тіснішу міжнародну співпрацю. Важливим фактором успіху також є посилення інституційної спроможності державних органів, боротьба з корупцією, створення прозорих умов для бізнесу та залучення іноземних інвестицій у логістичний сектор. Усе це дозволить Україні не лише вирішити наявні проблеми, а й забезпечити інтеграцію у глобальні логістичні мережі, що є критично важливим в умовах післявоєнного відновлення економіки.

3.2 Покращення управління логістичними процесами.

Менеджмент є ключовим елементом ефективної логістики. Саме управлінські рішення визначають:

- як швидко і якісно буде доставлено продукцію;
- як оптимально використовуються ресурси підприємства;
- як взаємодіють відділи постачання, виробництва, збуту та обслуговування.

Для покращення логістичних процесів з боку управління можна використати:

1. Оптимізація логістичних маршрутів.

Рационалізація маршрутів — один із найефективніших інструментів удосконалення логістичних процесів. Використання сучасного програмного забезпечення для аналізу маршрутів сприяє скороченню часу доставки, зниженню транспортних витрат та зменшенню викидів парникових газів.

2. Удосконалення системи управління запасами.

Якісне управління складськими залишками є критично важливим для стабільності постачання. Застосування цифрових рішень для прогнозування попиту, автоматизація процесу замовлень та оптимізація рівнів запасів допомагає мінімізувати витрати та уникати дефіциту або перевищення товару.

3. Уніфікація логістичних процесів.

Впровадження стандартизованих процедур забезпечує вищу ефективність і знижує ризик помилок. Важливо створити чіткі алгоритми дій, провести навчання персоналу та постійно контролювати дотримання встановлених регламентів.

4. Безперервне професійне навчання персоналу.

Регулярне підвищення кваліфікації працівників є ключем до ефективної логістики. Проведення тренінгів, семінарів і вебінарів дозволяє співробітникам бути в курсі сучасних технологій і практик галузі, що безпосередньо впливає на якість їхньої роботи.

5. Формування сталих партнерських відносин.

Ефективна логістика базується на тісній співпраці з постачальниками, перевізниками та іншими учасниками ланцюга поставок. Важливо розробити стратегію взаємодії, побудовану на прозорості, відкритості та довгостроковій взаємовигоді.

6. Впровадження підходів безперервного вдосконалення.

Методології, як-от Kaizen або Six Sigma, дають змогу системно аналізувати й покращувати логістичні процеси. Постійний моніторинг продуктивності, виявлення проблемних ділянок і своєчасне їх усунення сприяють підвищенню ефективності.

7. Контроль та аналіз ключових показників ефективності (KPI).

Визначення релевантних логістичних KPI — таких як швидкість доставки, рівень сервісу, вартість логістики — дозволяє оперативно ідентифікувати проблеми та зони для покращення.

8. Розвиток культури постійного вдосконалення.

Залучення персоналу до процесів покращення, підтримка ініціатив та пропозицій працівників щодо оптимізації логістичних функцій — важливий аспект формування ефективної корпоративної культури.

Підвищення ефективності логістики потребує системного підходу: впровадження сучасних технологій, оптимізація маршрутів і складських операцій, стандартизація, навчання персоналу, стратегічна співпраця з партнерами та постійне вдосконалення внутрішніх процесів.

Навички, необхідні для менеджера з логістики:

1. Визначення та аналіз KPI: оперативність доставлення, якість обслуговування, логістичні витрати.
2. Формування логістичної стратегії згідно з бізнес-цілями компанії.
3. Забезпечення якісного інформаційного супроводу: впровадження та підтримка CRM- і SRM-систем, контроль документообігу.

Менеджмент відіграє вирішальну роль у підвищенні ефективності логістичних процесів. Саме від рішень управлінців залежить, чи буде логістика інструментом зростання для компанії чи джерелом втрат. Використання сучасних технологій, гнучких моделей управління, автоматизації та розвиток людського капіталу — це ключ до створення ефективної логістичної системи.

3.3 Світовий досвід у сфері логістики та роль митниці в наданні логістичних послуг.

На сучасному етапі розвитку світової економіки транспортні послуги, що здійснюються у сфері зовнішньоекономічної діяльності, перебувають під впливом низки зовнішніх і внутрішніх чинників. Зокрема, серед ключових факторів варто виокремити: коливання попиту й пропозиції на товари, нестабільність валютного курсу, рівень державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також політичні й економічні відносини між країнами.

У контексті зростаючої глобалізації міжнародних економічних процесів значущість транспортної логістики зростає. Її роль проявляється, зокрема, у забезпеченні ефективного функціонування міжнаціональних логістичних мереж, у яких різні види транспорту задіяні на основі принципів оптимізації маршрутів та графіків, що особливо ефективно реалізується за умов довгострокових і стабільних перевезень. Управління такими системами, як правило, здійснюється з єдиного координаційного центру.

Основоположними принципами ефективної транспортної логістики є:

- ✓ мінімізація витрат на транспортування;
- ✓ раціональне використання вантажопідйомності транспортних засобів;
- ✓ узгодження обсягів вантажу з логістичними одиницями зберігання та відправки;
- ✓ уніфікація та стандартизація тари;
- ✓ досягнення ефекту масштабу та економії від дальності перевезень;
- ✓ концентрація вантажопотоків та оптимізація каналів дистрибуції;
- ✓ доставка вантажу у чітко визначені строки.

У Європі активний розвиток логістичної інфраструктури супроводжується формуванням спеціалізованих логістичних центрів. Їх функціонування має не лише організаційне, але й значне економічне значення. Так, у Франції діяльність транзитних логістичних центрів генерує близько 40% доходів

транспортного сектору, в Німеччині – 25%, а в країнах Центральної та Східної Європи — у середньому 30%.

Аналізуючи досвід провідних європейських країн у сфері розвитку транспортно-логістичних центрів, доцільно зазначити, що державна участь у їх плануванні, інвестуванні та регулюванні є ключовим чинником успішності. Найвищу ефективність демонструють ті логістичні структури, де спостерігається максимальне сприяння з боку держави.

Серед визначальних факторів конкурентоспроможності логістичних центрів у ЄС можна виокремити:

- наявність розвиненої інфраструктури;
- географічну привабливість розміщення;
- активну співпрацю з митними органами та урядовими структурами;
- доступ до розгалужених транспортних мереж;
- широкий спектр логістичних послуг і транспортних засобів;
- швидкість обслуговування та спрощення процедур;
- впровадження інноваційних технологій та автоматизованих систем управління.

Найвищого рівня розвитку транспортно-логістична інфраструктура досягла у Федеративній Республіці Німеччина. Тут логістичні хаби формувалися переважно на базі існуючих залізничних вузлів і автомобільних маршрутів. Їхня структура орієнтована на інтеграцію кількох транспортних модальностей, зокрема автомобільного, залізничного, а подекуди — й водного транспорту.

У Німеччині функціонують два типи логістичних центрів: приватні та комунальні. При цьому 80% таких об'єктів розміщено поблизу залізничних магістралей та інтегровано в інфраструктуру компанії Deutsche Bahn AG, яка виступає основним інвестором у розвиток логістичної інфраструктури. Також близько 75% логістичних центрів мають доступ до громадського транспорту, а 60% — використовують комбіновані форми перевезення, що дозволяє значно підвищити гнучкість і рентабельність логістичних рішень.

У сучасних умовах глобалізації логістичні хаби відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування ланцюгів постачання. Вони слугують не лише місцем зберігання вантажів, а й центрами, де здійснюється повний спектр логістичних операцій. Розглянемо приклади таких хабів у Великій Британії, Німеччині та Україні.

- Magna Park (Латтерворт, Велика Британія)

Magna Park, розташований поблизу Латтерворта в Англії, є одним із найбільших логістичних центрів Європи. Заснований у 1988 році на місці колишнього військового аеродрому RAF Bitteswell, він охоплює площу близько 500 акрів (приблизно 2 мільйони квадратних метрів). Його стратегічне розташування в "Золотому трикутнику" між автомагістралями M1, M6 та M69 забезпечує зручний доступ до основних транспортних маршрутів Великої Британії. На території Magna Park розміщено численні склади та логістичні об'єкти, які обслуговують провідні компанії, такі як Asda, Toyota, DHL [36].

- Логістичний хаб DHL у Лейпцигу (Німеччина)

DHL Express має один із найсучасніших логістичних центрів у Європі, розташований у Лейпцигу. Цей хаб обробляє понад 150 000 відправлень на годину та обслуговує близько 60 вантажних літаків щодня. Завдяки автоматизованим системам сортування та інноваційним технологіям, час обробки відправлення від розвантаження до завантаження на наступний транспортний засіб становить менше двох годин. У 2024 році DHL розширила свій кампус у Лейпцигу, додавши новий логістичний центр площею 34 000 квадратних метрів, що дозволяє обслуговувати клієнтів з різних галузей та забезпечує мультимодальні транспортні зв'язки. Логістичний хаб DHL у Лейпцигу (Німеччина) [34].

- "Сухий порт" в Одесі (Україна)

"Сухий порт" в Одесі, реалізований компанією "Євротермінал" у 2005 році за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку, є першим в Україні мультимодальним логістичним центром. Розташований на площі 42 гектари, він включає відкриті складські площі, транзитні майданчики, митний комплекс, термінал для обробки збірних вантажів та інші об'єкти. Завдяки транспортній естакаді, "Сухий порт" з'єднаний з Одеським морським портом, що дозволяє ефективно обробляти вантажі без перетину міських магістралей. Цей центр забезпечує обслуговування вантажів з використанням морського, автомобільного та залізничного транспорту [18].

Розвиток логістичних хабів є ключовим фактором у забезпеченні ефективності міжнародних ланцюгів постачання. Приклади з Великої Британії, Німеччини та України демонструють різні підходи до створення та функціонування таких центрів, що враховують географічні, економічні та технологічні особливості регіонів. В Україні розвиток логістичних хабів, таких як "Сухий порт" в Одесі,

свідчить про прагнення інтегруватися у глобальні логістичні мережі та підвищити конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Висновки

У процесі дослідження теми "Організація надання логістичних послуг у сфері митних відносин" було виявлено, що ефективне функціонування митно-логістичних процесів є ключовим чинником для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та інтеграції України у світову торговельну систему. Митно - логістичні послуги охоплюють комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію переміщення товарів через митний кордон, включаючи митне оформлення, транспортування, складування та супровідні операції. Ефективна організація цих послуг сприяє зниженню витрат, скороченню часу доставки та підвищенню прозорості зовнішньоекономічної діяльності. Дослідження показало, що логістичні компанії, такі як "Нова Пошта", FM Logistics, Kuehne+Nagel, Ekol Logistics, Raben Ukraine, Business Group Logistics, DSV, ZAMMLER та DHL, відіграють важливу роль у забезпеченні митно-логістичних послуг в Україні. Вони пропонують широкий спектр послуг, включаючи митне оформлення, транспортування, складування та інші супутні операції, що дозволяє підприємствам ефективно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність.

Незважаючи на позитивні тенденції, існують певні проблеми у сфері митно-логістичних послуг, такі як складність митних процедур, недостатня автоматизація процесів та відсутність єдиного інформаційного простору. Для вирішення цих проблем необхідно:

- Спрощення та гармонізація митних процедур відповідно до міжнародних стандартів.
- Впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації митних процесів.
- Розвиток партнерства між державними органами та приватними логістичними операторами.

З огляду на євроінтеграційні прагнення України, розвиток митно-логістичних послуг набуває особливої актуальності. Впровадження європейських стандартів, розвиток інфраструктури та підвищення кваліфікації персоналу

сприятимуть підвищенню ефективності митно-логістичних процесів та інтеграції України у світову економіку.

Для подальшого розвитку митно-логістичних послуг в Україні доцільно:

- Підвищити рівень автоматизації митних процедур.
- Розширити співпрацю між митними органами та логістичними компаніями.
- Розвивати інфраструктуру логістичних центрів та митних терміналів.

Отже, ефективна організація митно-логістичних послуг є важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності України. Впровадження сучасних технологій, спрощення митних процедур та розвиток партнерства між державними та приватними структурами сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та інтеграції України у світову торговельну систему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністрація морських портів «Звіт про управління». URL:
https://www.uspa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/zvit_2023-%E2%80%93-15.04.2024.pdf
2. Вантажні перевезення "Укрзалізниці" в 2024 році. URL:
https://cfts.org.ua/infographics/vantazhni_perevezennya_ukrзаліznitsi_v_2024_rotsi
3. Зернова ініціатива. URL:
<https://mtu.gov.ua/timeline/Zernova-iniciativa.html>
4. Історія походження терміну логістика. URL:
<https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=1312185>
5. Ключові проблеми у сфері транспорту та логістики під час війни в Україні. URL:
https://logist.today/osoboe_mnenie-uk/2024-06-18/klyuchevye-problemy-v-sfere-transporta-i-logistiki-v-period-voyny-v-ukraine-2/
6. КЗЕП. URL:
https://ukrstat.gov.ua/klasf/st_kls/kzep.pdf
7. Логістика: поняття та сутність. Реферат. URL:
<https://osvita.ua/vnz/reports/management/14618/>
8. Логістика для економістів: підруч. для студентів та викл. ВНЗ: присвяч. 170-річчю Нац. ун-ту «Львів. політехніка» і 70-річчю каф. маркетингу та логістики / Є. В. Крикавський ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — 2-ге вид., виправл. і доповн. — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. — 476 с.
9. Логістика: Теорія та практика : навч. посіб. — Київ, Центр учбової літератури.
100. Клименко, В.В., 2011.
10. Логістика. URL:

https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/4959/1/%D0%9D%D0%9F_%D0%9B%D0%BE%D0%B3%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf 6

11. ЛОГІСТИКА В УКРАЇНІ: ПОТОЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ. URL:

<https://allylogistic.com/%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8/>

12. Митно-брокерські послуги. URL:

<https://dalethgroup.com/mytni-brokerski-posluhy-shcho-tse/>

13. МИТНА ЛОГІСТИКА. URL:

https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/12586/1/mytna_lohistryka_OKL_2017.pdf

14. Міністерство розвитку громад та територій: ТРАНСПОРТНА ІНТЕРОПЕРАБЕЛЬНІСТЬ ТА МУЛЬТИМОДАЛЬНІ РІШЕННЯ

https://mtu.gov.ua/files/4_Transport_Interoperability_and_multimodal_solutions_Myronenko.pdf

15. Опорний конспект лекцій Державного університету «Житомирська політехніка». URL:

https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/349670/mod_folder/content/0/faem_kamp_smpz_dlog_LEK.pdf?forcedownload=1

16. ПОСЛУГИ З ДИСТРИБУЦІЇ. URL:

<https://a-logisticltd.com/cargo/dystrybucijni/>

17. РОЗВИТОК ТА ВИКОРИСТАННЯ ІТ-РІШЕНЬ В ЛОГІСТИЦІ.

<https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2936>

18. Сухий порт . URL:

<https://euroterminal.ua/kompaniia/dry-port>

19 . Смирнова Е. А. Поведінкові моделі глобальних ланцюгів поставок / Е. А. Смирнова // Логістика та управління ланцюгами поставок – 2011. – № 6. – С. 42–50.

20. СИСТЕМА TMS. URL:

https://get.4logist.com/ua/%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0-tms?utm_term=%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20tms&utm_campaign=ua-UA-dtpro&utm_source=google&utm_medium=cpc&gad_source=1&gclid=CjwKCAjwtdi_BhACEiwA97y8BBUc6IEvT7J7o7eheZ_EXDI58PZM9giqTNkWdV97-7xvA2eaPM7XsxoCbK0QAvD_BwE

21. Статистичні дані Державної митної служби України. URL:

<https://customs.gov.ua/>

22. Транспортна біржа Lardi-Trans. URL: <https://lardi-trans.ua/>

23. Транспортна біржа Trans.eu .URL:

https://tfc.trans.eu/ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAiaC-BhBEEiwAjY99qJffmTuqBhr7keEaq09zAIJqNSGthHvHOBMQjgWeQx1JsUTzfasS7hoCqhsQAvD_BwE

24. Транспортна біржа Della. URL:

https://della.com.ua/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAiaC-BhBEEiwAjY99qHXOQMRe1DcEXSP4eIQaXmI8bRGz4KcSFfDwo0TX5NtGctcLY3fBFBoc--wQAvD_BwE

25. Транспортні тренди в 2023 році. URL:

<https://www.deloitte.com/ua/uk/Industries/infrastructure/perspectives/transportation-trends-2023.html>

26. ТОП-15 найбільших логістичних компаній України.

<https://wareteka.com.ua/uk/blog/logistichnih-kompanij-ukrayini-rejting/>

27. Т.Ю. Дудорова, В.Г. Щербак "ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ". URL:

https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/14087/1/NRMSE2019_V3_P275-276.pdf

28. Цифрові технології в логістиці. URL:

<https://blog.youcontrol.market/tsifrovi-tiekhnologhiyi-u-loghistitsi/>

29. Центр економічної стратегії « Про стан бізнесу в Україні». URL:

<https://ces.org.ua/ukrainian-business-during-war-times/>

30. Що таке складська логістика. URL:

<https://skladovka.ua/skladaska-logistyka-shho-cze/>

31.Що таке ERP? URL:

<https://www.oracle.com/ua/erp/what-is-erp/>

32. ЯК ПОКРАЩИТИ ПРОЦЕСИ ЛОГІСТИКИ У ВАШІЙ КОМПАНІЇ: МЕТОДИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ПОРАДИ ЕКСПЕРТІВ. URL:

<https://allylogistic.com/%D1%8F%D0%BA-%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%89%D0%B8%D1%82%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D0%B8-%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8-%D1%83-%D0%B2%D0%B0%D1%88%D1%96/>

33. Donald Tusk's stance on migration hurts Police economy, chiefs warn. URL:

<https://www.ft.com/content/82383297-9776-4f68-9b64-408b38f9ea7e>

34. DHL Supply Chain expands capacities with new logistics center at multi-user campus in Leipzig/Halle. URL:

<https://group.dhl.com/en/media-relations/press-releases/2024/dhl-supply-chain-expands-capacities-new-logistics-center-multi-user-campus-leipzig-halle> 41

35. How can Serbia make up for the lack of 20,000 drivers? URL:

<https://g-hiring.com/en/2024/05/14/kako-srbija-moze-da-nadomesti-nedostatak-20-hiljada-sofera>

36. Magna Park, Lutterworth. URL:

https://en.wikipedia.org/wiki/Magna_Park%2C_Lutterworth?utm_source=chatgpt.com

37. Moldova blames Russia for energy crisis in breakaway region. URL:

<https://www.ft.com/content/935a6903-4459-4145-8449-51b2cbd92ac2>

38. Moldovan exports collapsed under Sandu – more than half a billion dollars were lost. URL:

<https://news-pravda.com/world/2024/09/23/753747.html> 32

39. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine (2006), International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Kyoto Convention), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (Accessed 09 Jan 2017).

40. Problems in Serbia: Logistics industry complains about long delays. URL:

<https://plutonlogistics.com/en/spedicija/zaobilazite-srbiju-evropski-mediji-pisu-o-problemima-sa-lokatorima-u-nasoj-zemlji/>

41. Poland to cut imports of Russian LPG by 80%. URL:

<https://www.reuters.com/business/energy/poland-cut-imports-russian-lpg-by-80-lobby-says-2025-01-16/>

42. Romania strengthens its position as a regional logistics hub, driven by major investments and rapidly developing infrastructure. URL:

<https://www.thediplomat.ro/2025/02/07/romania-strengthens-its-position-as-a-regional-logistics-hub-driven-by-major-investments-and-rapidly-developing-infrastructure/>

43. Romania and Bulgaria to join Schengen free-travel area from Jan. URL:

<https://www.reuters.com/world/europe/romania-bulgaria-join-schengen-free-travel-area-jan-1-2024-12-12>

44. With World Bank Support, Serbia to Step Up Maintenance to Better Safeguard Major Railway Investments. URL:

<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/09/03/with-world-bank-support-serbia-to-step-up-maintenance-to-better-safeguard-major-railway-investments>

45. WMS – система управління складом. URL:

<https://uislab.com/uk/products/wms/>

Додатки

Додаток А

Транспортні послуги в розрізі транспорту по КЗЕП

КЗЕП	Найменування послуги	Опис послуги
03	Транспортні послуги	Охоплює процес перевезення вантажу та пасажирів, а також транспортування товару із одного місця, а також суміжні перевезення та оренду транспорту. Сюди також відносять поштові послуги та послуги кур'єрського зв'язку.
03.01	Послуги морського транспорту	Охоплює усі послуги з міжнародних вантажних і пасажирських перевезень, що здійснюються морськими суднами, але не включає транспортування підводними трубопроводам (уключається до "Трубопровідного транспорту") та плату за круїзи (уключається до "Подорожей").
03.01.01	Послуги пасажирського морського транспорту	Охоплює перевезення людей. Уключає всі види послуг у сфері міжнародних перевезень нерезидентів, що здійснюються транспортними компаніями-резидентами (експорт послуг), та перевезень резидентів транспортними компаніями нерезидентами (імпорт послуг). Сюди також включаються послуги пасажирського транспорту, які надаються транспортними компаніями нерезидентами на території цієї країни (тобто внутрішні). До цього класу не входять послуги, що надаються пасажирам-нерезидентам транспортними компаніями-резидентами в країні резидента (уключаються до "Подорожей"), вартість круїзів (уключаються до "Подорожей"), оренда, інжиніринг на тривалий термін без екіпажу (уключаються до "Послуг операційного лізингу") та оренда або

		чартер у формі фінансового лізингу
03.01.02	Послуги вантажного морського транспорту	Охоплює міжнародні перевезення, пов'язані з експортом та імпортом товарів, що складають статистику країни. Сюди відносяться транспортні послуги, що надаються операторами-резидентами за межами митного кордону країни, що складає статистику, у зв'язку з експортом цієї країни (експорт послуг вантажного транспорту), і операторами-нерезидентами за межами митного кордону країни-експортера, що складає статистику, у зв'язку з імпортом товарів (імпорт послуг вантажного транспорту).
03.01.03	Транспортно-експедиційні послуги морського транспорту	Охоплює послуги з організації та забезпечення перевезень експортних, імпортних, транзитних або інших вантажів.
03.01.04	Послуги, пов'язані з забезпеченням морської транспортної інфраструктури	Уключає послуги морських портів: вантажо - розвантажувальні роботи, лоцманські послуги, аварійно-рятувальні роботи, екіпірування суден, роботи службово-допоміжного, рейдового і технічного флоту, ремонт та утримання суднохідних водних шляхів, послуги вантажних терміналів.
03.02	Послуги річкового транспорту	Охоплює міжнародні перевезення по річках, каналах і озерах. Сюди входять водні шляхи, які знаходяться в межах однієї країни, і водні шляхи, що проходять через дві країни або більше.
03.03	Послуги авіаційного транспорту	Охоплює всі послуги з міжнародних вантажних та пасажирських перевезень, що здійснюються повітряними суднами.
03.04	Послуги космічного транспорту	Охоплює запуски супутників, що здійснюються комерційними підприємствами для власників супутників (таких як телекомунікаційні підприємства), та інші операції, що виконуються операторами космічного устаткування, такі як перевезення вантажів і людей для проведення наукових експериментів. Сюди входять також космічний пасажирський транспорт і виплати, сплачені однією країною для

		забезпечення присутності своїх резидентів на борту космічних транспортних засобів іншої країни.
03.05	Послуги залізничного транспорту	Охоплює міжнародні перевезення потягами.
03.06	Послуги автомобільного транспорту	Охоплює міжнародні вантажні перевезення вантажівками і фургонами та міжнародні пасажирські перевезення автобусами, включаючи туристські автобуси підвищеної комфортності.
03.07	Послуги трубопровідного транспорту	Уключає міжнародне транспортування по трубопроводах таких товарів, як нафта і супутні продукти, вода і газ. Із цього розділу виключаються послуги, пов'язані з розподілом, зазвичай з підстанцій, води, газу і нафтопродуктів споживачам (вони включені до категорії "Інші ділові послуги, не віднесені до інших категорій"), а також вартість продуктів, що транспортуються (вони включені в загальні товарні категорії).
03.08	Передача електроенергії	Охоплює передачу електроенергії на високих напругах по об'єднаній мережі ліній і зв'язаному з ними устаткуванню між пунктами генерації та пунктами, де така електроенергія перетворюється в низьковольтну для постачання споживачам або передачі в інші електросистеми. Передача електроенергії вважається завершеною, коли електроенергія надходить у розподільні установки енергосистеми, яка доставляє електроенергію кінцевим користувачам для її споживання. Сюди не відносяться вартість самої електроенергії (включається в загальні товарні категорії) і розподіл електроенергії, що включає доставку електроенергії від розподільної підстанції до споживача (включається в "Інші ділові послуги, не віднесені до інших категорій").

Джерело: створено автором на основі [6].

Додаток Б

Класифікація в розрізі послуг повітряного транспорту за КЗЕП

КЗЕП	Найменування послуги	Опис послуги
03.03	Послуги повітряного транспорту	Охоплює всі послуги з міжнародних вантажних та пасажирських перевезень, що здійснюються повітряними суднами.
03.03.01	Послуги пасажирського повітряного транспорту	Охоплює міжнародні пасажирські перевезення, що здійснюються повітряними суднами.
03.03.02	Послуги вантажного повітряного транспорту	Охоплює міжнародні пасажирські перевезення, що здійснюються повітряними суднами.
03.03.04	Послуги, пов'язані з забезпеченням повітряної транспортної інфраструктури	Уключає послуги аеропортів, аеровокзалів, аеродромів, пов'язані з перевезенням пасажирів та вантажів повітряним транспортом, послуги повітряних терміналів, підрозділів для обслуговування повітряних ліній та забезпечення повітряних перевезень (обслуговування повітряного руху на маршруті, на підступі та в межах аеропортів, інформаційне та аеронавігаційне

		польотне забезпечення), наземне обслуговування повітряних суден в аеропортах.
03.03.05	Послуги агентування та фрахтування повітряного флоту	Уключає послуги з агентування і фрахтування повітряного торговельного флоту.

Джерело: створено автором на основі [6].

Додаток В

Класифікація в розрізі допоміжних та додаткових послуг доставки за КЗЕП

КЗЕП	Найменування послуги	Опис послуги
03.09	Інші допоміжні та додаткові транспортні послуги	Охоплює всі інші транспортні послуги, які неможливо віднести до будь-якого з компонентів транспортних послуг, перерахованих вище.
03.09.01	Послуги транспортного оброблення вантажів	Уключає послуги з навантаження та вивантаження вантажів та багажу населення на всіх видах транспорту, послуги перевантажувальних терміналів.
03.09.02	Послуги збереження вантажів та складування	Уключає послуги збереження вантажів для всіх видів транспорту в зерноскладах, товарних складах загального призначення, складах - холодильниках, бункерах.
03.09.03	Послуги пакування вантажів	Уключає послуги з пакування, пов'язані з перевезенням вантажів.
03.09.04	Послуги оформлення документів відповідно до митних вимог	Уключає послуги з оформлення документів відповідно до митних вимог.
03.09.05	Інші транспортні послуги	Уключає всі інші транспортні послуги, які неможливо віднести до будь-якого з компонентів транспортних послуг, перерахованих вище (наприклад, прибирання та очищення транспортного устаткування).
03.10	Послуги поштової та кур'єрської служби	Уключає збір, транспортування і доставку листів,

		газет, періодичних видань, брошур та інших друкованих видань, посилок та бандеролей. Сюди також відносяться послуги поштових відділень, такі як продаж поштових марок, прийом/видача кореспонденції до запитання, послуги телеграфу й оренда абонентських поштових скриньок.
03.10.01	Послуги поштової служби	Уключає послуги з приймання, оброблення та доставляння поштових відправлень, грошових переказів, послуги, пов'язані з виконанням перевезень одним або декількома видами транспорту з використанням власного і громадського транспорту. Сюди не включаються фінансові послуги, що надаються установами поштової служби, як, наприклад, послуги з ведення банківських та ощадних рахунків (відносяться до розділу "Фінансові послуги"), послуги з обробки поштових відправлень (відносяться до розділу "Інші ділові послуги, не віднесені до інших категорій") та послуги, пов'язані з системами поштових повідомлень. Поштові послуги, що надаються резидентами нерезидентам під час їх перебування в країні відвідування (або послуги, що надаються нерезидентами резидентам під час їх виїздів за кордон), відносяться до розділу "Подорожі".
03.10.02	Послуги кур'єрської	Уключають усі види кур'єрських послуг,

	служби	наприклад, доставку за розкладом, експрес-доставку та доставку «від дверей до дверей». До цього класу не включаються, наприклад, транспортування пошти підприємствами повітряного транспорту (ураховується за класом "Послуги повітряного вантажного транспорту"), зберігання товарів (ураховується за класом "Транспортні послуги, інші супутні та допоміжні послуги) та послуги з обробки поштових відправлень (ураховуються за розділом "Інші ділові послуги, не віднесені до інших категорій".
--	--------	---

Джерело: створено автором на основі [6].